

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Balakəndəki
dəhşətli ailə
cinayətinin
yeni detalları:
ana və oğlu...
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19 iyun 2025-ci il Cümə axşamı № 104 (8714) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakının İsraildən o xahişi... - anti-Azərbaycan təbliğatı faş olur

Ermənilər yenə iş başında, ölkəmiz niyə hədəfə çıxarılır?

yazısı səh.7-də

İran-İsrail davasının ilk həftəsi: dünya hara sürüklənir?

yazısı səh.3-də

Qarabağda milyonlar qazanan şirkət vergi ödəmir - iki milyonluq borc

yazısı səh.12-də

Putinlə Tramp Ukrayna ilə İrani dəyişib?

yazısı səh.4-də

Abituriyentlərin diqqətinə: III qrupda keçid balları artacaq

yazısı səh.2-də

"Qarabağı aldıq, Bakıda evimizə çıxarış ala bilmirik" - şikayət

yazısı səh.12-də

Məhsul bol, qiymətlər yüksək - bu yay meyvə-tərəvəz niyə ucuzlaşmır

yazısı səh.13-də

Pensiyalarla bağlı müjdə - yeni proses başlanır

yazısı səh.10-də

Xalq artisti kolbasa reklamına çəkilsinmi? - tanınmışların reaksiyası

yazısı səh.14-də

Maşın bazarı iflic vəziyyətdə: avtomobil almaq istəyənlər oxusun!

yazısı səh.13-də

SABAH PAŞINYAN TÜRKİYƏYƏ GEDİR - ƏLİYEV VƏ ƏRDOĞANLA ÜÇLÜ GÖRÜŞ GÖZLƏNTİSİ

Ankara Bakının razılığı olmadan İrevana güzəşt edərmə; masada ilginclik təkliflər var - ekspertlər detalları açıqladı

yazısı səh.8-də

Məmurlar əhaliyə dəyən ziyanı öz cibindən ödəyəcək? - Azərbaycan üçün ilgincliyə

Bu türk ölkəsində dövlət qulluqçularının qanunsuz əməllərindən ziyan görmüş şəxslərə kompensasiya verəcək; Razi Nurullayev: "Ola bilsin, sənəd layihəsini özüm hazırladım..." yazısı səh.7-də

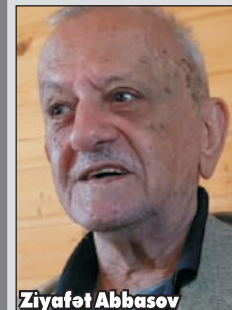
Azər Badamov:
"Gəncləri yoldan çıxarmaq istəyən xarici qüvvələr var"

yazısı səh.11-də

Paşinyan II Qareginə "qara gün" yaşada biləcəkmi?

yazısı səh.9-də

"Mozalan" çəkilməsinin əsl vaxtı indidir" - 90 yaşlı rejissor

yazısı səh.14-də

Prezident: “Ermənistanda bir nəfər belə azərbaycanlı qalmayıb”

“Ermənistanda bir nəfər belə azərbaycanlı qalmayıb”. Musavat.com xəbər verir ki, bu fikirlər Prezident İlham Əliyevin “Qanunun aliliyinin gücləndirilməsi: ombudsmanların və milli insan hüquqları təsisatlarının rolu” mövzusunda Ombudsmanların Beynəlxalq Simpoziumunun iştirakçılarına müraciətində yer alıb.

Dövlət başçısı bildirib ki, simpoziumda müzakirə ediləcək mövzulardan biri qaçqınların hüquqları ilə bağlıdır. “Bu sahədə diqqət yetirilməli olan məsələ keçən əsrin əvvəllərindən başlayaraq Qərbi Azərbaycandan - Ermənistan ərazisindən yüz minlərlə azərbaycanlının zorla çıxarılması və etnik təmizləməyə məruz qalmasıdır. Həmin dəhşətli deportasiyalardan sonra Ermənistan ərazisində bir nəfər belə azərbaycanlı qalmamış, bu ərazilərdə xalqımızın qədim tarixi-mədəni, dini-mənəvi irsi, o cümlədən abidələr, məscidlər, qəbiristanlıqlar məhv edilmişdir.

Tarixi ədalət bu insanların öz vətənlərinə dinc və təhlükəsiz qayıdışının təmin olunmasını tələb edir. Ermənistan azərbaycanlıların öz dədə-baba yurdlarına qayıtmaq hüququna hörmətlə yanaşmalıdır. Bu, bölgədə sülhün, barışığın və insan hüquqlarının bərqərar olması üçün vacib şərtidir”, - Prezident İlham Əliyev qeyd edib.

Gəncədə 15 yaşlı oğlan intihar edib

Gəncədə 15 yaşlı yeniyetmə oğlan intihar edib. “Unikal”ın məlumatına görə, hadisə şəhərin Məhrasa bağ adlanan yaşayış massivində baş verib. Belə ki, sözügedən ərazidə yerləşən avtomobil təmir sexində 15 yaşlı Ümid adlı yeniyetmə özünü asıb. Onun meyiti qardaşı tərəfindən asılmış vəziyyətdə aşkarlanıb. Hadisə yerinə polis və prokurorluq əməkdaşları cəlb olunub.

İntiharın hansı səbəbdən baş verdiyi məlum deyil. Məlumat görə, intihar edən yeniyetmə sözügedən avtomobil təmir sexində qardaşının yanında usta köməkçisi işləyirmiş. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Paytaxtda oğurluq edənlər saxlanıldı

Binəqədi rayonu Biləcəri qəsəbəsində yerləşən evlərin birindən oğurluq olub. Bu barədə Modern.az-a Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, zərərçəkən polisə müraciət edərək evindən ümumilikdə 3000 manat dəyərində qızıl-zinət əşyası və nağd pulun talanmasını bildirib. Polis əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə oğurluğu törətməkdə şübhəli bilinən əvvəllər məhkum olunmuş N.Yusubov saxlanılıb.

Nizami rayonunda isə kafələrin birindən 261 manat oğurlamaqda şübhəli bilinən əvvəllər məhkum olunmuş 25 yaşlı Ş.Xudaverdiyev də polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Faktlarla bağlı araşdırma aparılır.

Mahir Emrelinin yeni klubu məlum olub

Azərbaycan millisinin üzvü Mahir Emrelinin yeni komandasının adına aydınlıq gəlib. Azerisport.com-un məlumatına görə, hücumçu karyerasını Almaniyanın 2-ci Bundesliqa təmsilçisi “Kayserslautern”də davam etdirəcək. 27 yaşlı futbolçu yeni klubu ilə 3 illik müqavilə imzalayıb.

Ötən mövsüm 2-ci Bundesliqada 7-ci yeri tutan “Kayserslautern” növbəti “futbol ili”ndə qarşısına elitaya yüksəlmək hədəfini qoyub. Qeyd edək ki, Mahir Emreli 2024/25 mövsümündə “Nürnberg”in heyətində 2-ci Bundesliqada 24 oyunda 10 qol və 1 məhsuldar ötürmələ yadda qalıb. O, Almaniya Kubokunda daha 1 dəfə rəqib qapısına yol tapıb.

Abituriyentlərin diqqətinə: III qrupda keçid balları artacaq

Ötən ilki keçid balı ilə müqayisədə bu il III qrupda bəzi ixtisaslarda keçid balları 3-5 bal arta bilər. Modern.az xəbər verir ki, bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə AzTV-nin “Hədəf” verilişində deyib. Onun sözlərinə görə, II ixtisas qrupunda bu vəziyyət görülmür:

“I və IV ixtisas qrupunda da düşünürük ki, ballar ötən ilki səviyyədə olsun. Ümumilikdə, ərizə verənlərin sayından yox,

bütün imtahan nəticələrindən sonra müqayisə edilə bilər ki, müsabiqəyə kim buraxılsın. Müsabiqəyə buraxılanlar isə yalnız 200 baldan, ya da müəyyən istiqamətlər üzrə 150 baldan yuxarı nəticə göstərən şəxslərdir”.

DİM sədri əlavə edib ki, əvvəlki illərlə müqayisədə artıq şagirdlərin 70%-i açıq tipli test tapşırıqlarını yerinə yetirə bilər. Halbuki əvvəllər bu göstərici 30-40% idi: “Yeni növ imtahana keçid edəndə maksimum 40% məzun yazı işini yerinə yetirə bilirdi. Xüsusilə tədris dili üzrə göstəricilər yaxşıdır. Addım-addım nəticələr yaxşılaşır, amma sıçrayış yoxdur”.

Yeni artımla müavinətlər bu tarixdə ödəniləcək

Müavinət və təqaüdlərdə yeni artımlar ölkəmizdə sosial müdafiə sisteminin gücləndirilməsi istiqamətində növbəti mühüm addım olmaqla, vətəndaş rifahının təminatına xidmət edən islahatların bu il də uğurla davam etdirildiyini təsdiqləyir.

Bu barədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində keçirilən növbəti kollegiya iclasında məlumat verilib.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin fərman və sərəncamları ilə 2018-ci ildən etibarən ardıcıl şəkildə həyata keçirilən və 4 milyondan çox vətəndaşı ətə edən beş sosial islahat paketinin hər biri üzrə əməkhaqqı və pensiyalarla yanaşı, müavinət və təqaüdlərdə də artımlar həyata keçirilib.

Artımların əsasən şamil olunduğu əhali qrupları aşağıdakılardır: şəhid ailələri, aztəminatlı ailələr, əlilliyi olan şəxslər (o cümlədən müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslər), beş və daha çox uşağı olan qadınlar, ailə başçısını itirmiş ailələr və digər həssas sosial qruplar. Bu kateqoriyalara yönələn sosial ödənişlər üzrə hər bir sosial islahat paketi çərçivəsində artımların həyata keçirilməsi, son illərdə həmin ödənişlərdə ciddi artımlara nail olunması dövlətin onlara olan xüsusi qayğısının əməli təzahürüdür.

Nazir əlavə edib ki, müavinət və təqaüdlərdə yeni artımlar edilmiş vətəndaşlar artıq gələn aydan bu ödənişləri artırılmış şəkildə alacaqlar.

İcra başçısını öldürmək istəyəne hökm oxundu

Lənkəran Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Taleh Qaraşova sui-qəsd hazırlamaqda ittiham olunan Bəhruz Əskərovun barəsində Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində (DTX) başlanılmış cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

APA xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Səbuhi Hüseynovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub. Hökmə əsasən, təqsirləndirilən Bəhruz Əskərov 15 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilib.

Köç karvanı Kəngərliyə çatıb

Döğmə yurduna yola salınan köç karvanı Ağdam rayonunun Kəngərli kəndinə çatıb. Bu mərhələdə köçürülən 154 nəfərdən ibarət 40 ailəyə yeni tikilmiş fərdi yaşayış evlərinin açarları təqdim edilib.

Mərasimdə Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Azərbaycanlı rəssamın meyiti tapıldı

Rəssam Fərhad Yalquzaq vəfat edib. Bu barədə APA-ya onun sənət yoldaşı Pəri Miniatur xəbər verib. O bildirib ki, Fərhad Yalquzaqdan iki gündür xəbər yox imiş: “Dostları emalatxanasına gediblər. Qapını qırıb içəri girəndə meyitini görüblər”. Pəri Miniatur rəssamın Zabrat qəbiristanlığında dəfn ediləcəyini bildirib.

Maşın ustası faciəvi şəkildə öldü

Sabranda avtomobil ustası bədbəxt hadisə nəticəsində ölüb. “Unikal” xəbər verir ki, hadisə rayonun Sincanboyad kəndindəki avtomobil təmiri sexində baş verib. Sexdə usta işləyən 54 yaşlı Ədalət Nəcəfov “Mercedes” markalı yük avtomobilini təmir edərkən nəqliyyat vasitəsi qurğudan sürüşərək divara çırpılıb. Hadisə nəticəsində usta yük avtomobilini divar arasında qalaraq həyatını itirib.

İsrail-İran müharibəsi bir həftədir ki, regionu və dünyanı stressdə saxlayır. Bir sıra “beyin mərkəzləri” savaşın necə bitəcəyini proqnozlaşdırmağa çalışır. Çünki yeni global düzən, dünya iqtisadiyyatı, enerji bazarındaki qiymətlər xeyli dərəcədə bu nəticələrdən asılı olacaq. İranlı ekspert Rza Talebi hesab edir ki, Tehran ABŞ və İsrailin qurduğu strateji tələyə düşüb və buna görə də gələcək hadisələr Tehranın qəbul edəcəyi qərarlardan asılıdır. O, hazırkı vəziyyətdə üç ssenarini mümkün görür (Haqqin.az).

“Bülbül”dən eybəcər səslər - Solovyov Putinin sözünü deyir?

Dahi şəxslər, dühalar, alimlər yetişdirmiş yəhudi xalqının təəssüf ki, ballastları da var. Azərbaycana haqsız yerə vaxtaşırı “ağız” atan, dil uzadan, “ipi” başqalarının əlində olan Aleksandr Lapşin, Vladimir Solovyov kimi.

Bu qəbil şər-böhtançıların təxribatlarına öyrəşsək də, yenə ara-sıra onlara baş qoşmalı olursan. Çünki belələri bir qayda olaraq, özlərinin yox, ağalarının və ya maaş aldıkları antitürk çevrələrin sözünü deyirlər. Rusiyalı teleaparıcı, bədnam Vladimir Solovyov kimi...

Bu siyasi şarlatan dünən Rusiyanın dövlət televiziyaya kanalı "Rossiya 1"də (!) yenə də ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimiz əleyhinə fikirlər səsləndirib. İrəvanda saxlanılan rusiyalı iş adamı, 44 günlük müharibədəki roluna görə Azərbaycanın axtarışa verdiyi Samvel Karapetyanın müdafiəsinə qalxan Solovyov öncə baş nazir Nikol Paşinyanın ünvanına təhqiramiz nitq söyləyib və revanşistlərin ağzı ilə bir neçə dəfə mifik "artsax"ın adını çəkib, Ermənistanı da "artsax"ın taleyini gözlədiyini söyləyib. Paşinyanı "artsax"ı guya təslim etməkdə, "xristian dəyərlərinə xəyanətdə" (?) ittiham edib.

Bu da azmış kimi, o, ermənilərdə revanşizm hissini gücləndirmək üçün guya hayların İrəvandan min illər qabaq (!) Qarabağda yaşadıklarını iddia edib. Halbuki tarixdən azca xəbəri olanlar, hətta obivatel Qarabağa kütləvi erməni köçünün nə vaxt, necə baş verdiyini, alban kilsələrinin necə erməniləşdirildiyini, nəhayət, İrəvanın necə "qədim erməni şəhərin"ə çevrildiyini əla bilir. Solovyev bari qulağının dibindəki Rusiya arxiv mənbələrinə gedib baxsaydı, həm Allaha xoş gedər, həm də özünə yaxşılıq etmiş olardı.

Amma bu yaramaz zata, yəhudilərin üz qarasına əlbəttə ki, gerçək lazım deyil. Yoxsa utanmazcasına "artsax təslim edilib" absurdunu dilə gətirməzdi. Aranlı-dağlı Qarabağın heç vaxt "Ermənistan" adlı uydurma dövlətin tərkibində olmadığını boş başına birdəfəlik yerləşdirərdi...

Bunlar öz yerində, əsas olan odur ki, Solovyov Rusiyanın dövlət telekanalında bu şəkildə banlamaqla ən əvvəl rəsmi Moskvanın Azərbaycana, onun ayrılmaz tərkib hissəsi kimi Qarabağa münasibətini ortaya qoyub. Bəlli olur ki, Kreml hələ də ərazi bütövlüyümüzü öldürmə sürəti ilə bərpa etməyimizi, separatçıların əsas ümidgahı olan rus hərbi kontingentinin Qarabağdan vaxtından əvvəl çıxarılmasını həzm edə bilmir. Bunu bizə bağışlamır.

Təsədüfi deyil ki, Putin başda olmaqla Moskva rəsmiləri yeri gəldi-gəlmədi Nikol Paşinyanı "Dallıq Qarabağı" Azərbaycan ərazisi saydığı üçün ittiham edir, hətta bununla onun erməni xalqına guya xəyanət etdiyini bildirirlər. Hərgah Paşinyan, sadəcə, erməni rəhbərləri arasında ilk dəfə beynəlxalq hüquqa sayğı göstərərək obyektiv yanaşma sərgiləyib. Bəs Moskvanın "qarnının ağrısı" nə?

Şəkk-şübhəsiz, nə erməni xalqının rifahı və xoşbəxtliyi, nə də mifik "arsax"-marstax. Səbəb son dərcə bəsit: Qarabağın öz əzəli sahibinə qayıtması ilə Rusiyanın Güney Qafqaz qarışdırmaq, Azərbaycan və Ermənistanı daima nəzarətdə saxlamaq üçün çox mühüm bir rıçaqı əldən çıxıb.

Keşke, bunu erməni xalqı birdəfəlik kəsdirəydi. O zaman Solovyev çaplı şizofreniklərin felinə uyub da "çəhrayı arzula"la yaşamaz, bu kimi sayıqlamaların və təhqirlərin arxasındakı əsl niyyəti görərdi...

Q.Z.SƏFƏROĞLU

Iran-İsrail davasının bir həftəsi - dünya hara sürüklənir?

Tramp və Netanyahu Tehrana 48 saat vaxt verdi, Xamneyi isə xalqa müraciətində son sözünü dedi - cənub qonşumuz bu strateji tələdən çıxıb biləcəkmi...

Bunlar aşağıdakılardır: "Birinci və ən az dağıdıcı yol Tehranın düşməncilik hərəkətlərindən rəsmi imtina etməsi və ABŞ Prezidenti Donald Trampın irəli sürdüyü şərtləri qəbul etməsidir. Bu ssenariyə görə, İran İsrail raket hücumlarını dayandırır, nüvə proqramını məhdudlaşdırır, yalnız taktiki sistemləri saxlamaqla orta mənzilli ballistik raketləri və xarici proksi strukturları ləğv edir".

Ekspertə görə, bu variant yalnız o halda həyata keçirilə bilər ki, İranın ali lideri Əli Xamneyi öz postunu tərk etsin və hakimiyyəti daha mötədil versə, ola bilsin, öz oğluna və ya sərt anti-İsrail ritorikası ilə əlaqəli olmayan bir şəxsə ötürsün: "İkinci ssenari İranın mövqeyinin radikallaşmasıdır. O halda Tehran Hörmüz boğazını bağlamaqla global enerji böhranına səbəb ola, Qətər və Səudiyyə Ərəbistanındakı Amerika bazalarına kütləvi raket zərbələri endirməyə cəhd edə bilər. Belə bir addım Fars körfəzi ölkələrinin İsrail və ABŞ tərəfinə keçməsinə gətirib çıxaracaq və İranın genişmiqyaslı beynəlxalq blokadası ilə başa çatacaq. Bu ssenari çərçivəsində ölkənin elektrik şəbəkələrinin dağıdılmasını, iqtisadiyyatın faktiki iflic vəziyyətinə düşməsinə, eləcə də xarici dəstəklə bəluç və kürdlərin mümkün qiyamını gözləmək olar".

Onun sözlərinə görə, üçüncü və ən təhlükəli variant "çirkli" nüvə bombalarından istifadədir: "Bu halda İran adi ballistik raketləri radioaktiv materiallarla təchiz edə və İsrail şəhərlərinə ata bilər. Belə bir vəziyyətdə İsrail və ABŞ-in cavabı misilsiz miq-

yasda və çox amansız olacaq və İran rejimi bir neçə gün ərzində məhv edilə bilər".

Hazırda bu variantlardan hansı daha real görünür?

Bu arada Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan İran və İsrail arasında artan gərginlik fonunda sülh təşəbbüsü ilə çıxış edib. O, rəsmi Ankaranın münafişinin dayandırılması və nüvə danışıqlarının bərpası üçün vasitəçiliyi rolunu oynamağa hazır olduğunu bəyan edib.

Bəs yuxarıdakı variantlardan Azərbaycana ən sərfəli hansıdır? Başqa yandan, İsrail dövləti, baş nazir Netanyahu Ərdoğanın vasitəçiliyinə razı olarmı? Ümumiyyətlə, bu müharibədə vasitəçi olacaqmı?

İyunun 18-də yayılan ən son xəbərlərə görə, İranın ali dini rəhbəri Ayətullah Seyid Əli Xamneyi İsrailə hərbi münaqişənin yeni mərhələsinin başladığını elan edib. Bu barədə o, X sosial şəbəkəsindəki hesabında məlumat verib. "Döyüş başlayır", - Xamneyi yazıb.

Yeri gəlmişkən, iyunun 13-dən indiyədək İran ərazisindən İsrailə 400 ballistik raket atılıb, hərbi sursatların düşdüyü 40 yer qeydə alınıb. Musavat.com xəbər verir ki, bu statistikani baş naziri Benyamin Netanyahu'nun ofisinin müşaviri Dmitri Gendelman öz Telegram kanalında açıqlayıb. Onun yazdığına görə, İrandan həmçinin yüzlərlə pilotsuz təyyarə buraxılıb. Mülki əhali arasında itkilər: 24 ölü, 804 yaralıdır.

İsrail Hərbi Hava Qüvvələri hücumları əsasən İranın ballistik raket mövqelərinə fokuslanıb. İsrail ordusunun mətbuat xidməti xəbər verir ki, əlavə

olaraq nüvə sentrifugalının istehsal müəssisələri də hədəfə alınıb. Bildirilib ki, İsrailin 50 qıncısı ümumilikdə 20 hədəfə vurub. Hədəflər arasında ballistik raketlərin istehsalı üçün nəzərdə tutulan obyektlər də var.

İsrail ordusu iyunun 18-də 25 qıncı ilə İranın qərbində hərbi hədəfləri məhv edib. İsrail Müdafiə Qüvvələri məlumat yayıb.

"Təxminən 25 qıncı təyyarə bu səhər ölkənin qərbində İsrailə yönəlmiş raket infrastrukturunu, raket anbarları və rejimin hərbi əməliyyatçıları da daxil olmaqla, 40-dan çox İran hərbi obyektinə zərbələr endirib", - açıqlamada bildirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, İsrail mediası müdafiə sisteminin bir gecəlik xərcini açıqlayıb. Hücumlara qarşı hava hücumundan müdafiə əməliyyatlarının dəyərinin təxminən 287 milyon dollar olduğu bildirilib. Məlumatla görə, İran raketlərinin eksportı Arrow2 və Arrow3 sistemləri ilə dayandırılıb, Şərqi Aralıq dənizində ABŞ esmineslərindən atılan THAAD sistemi və SM-3 raketləri də aktivləşdirilib, David's Sling sisteminin də inventarda olduğu, lakin hazırda əsas narahatlıq mənbəyinin Arrow sistemləri olduğu qeyd edilib.

İran Silahlı Qüvvələrinin paytaxt Tehrandakı hava hücumundan müdafiə sistemləri İsrailin hücumları ilə əlaqədar işə salınıb. İran KİV məlumat yayıb. İsrail mətbuatı isə İranın Kirmanşah vilayətindəki hərbi hədəflərə zərbələrin endirilməsi barədə xəbər verib.

İran isə Birləşmiş Ştatlara xəbərdarlıq edib: əgər ABŞ

İsrailin İrana qarşı başladığı hərbi əməliyyatlara birbaşa müdaxilə edərsə, Tehranın cavabı çox sərt və qətiyyətli olacaq. İranın BMT-dəki Cenevrə nümayəndəsi Əli Bəhrəyini mətbuat qarşısında belə açıqlama verib. "Biz xalqımızı, təhlükəsizliyimizi və torpağımızı müdafiə etməkdə tərdüdd etməyəcəyik. Cavabımız ciddi və amansız olacaq," - deyərək söyləyib ki, ABŞ İsrailin etdiklərinə birbaşa şərikdir və bu mövqe Tehrana qarşı açıq düşməncilik aktı kimi qəbul olunur.

ABŞ Prezidenti Donald Tramp və İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu telefon danışığı aparıb. ABŞ mediası xəbər verir ki, İrana tam kapitulyasiya üçün 48 saat vaxt verilə bilər. İran imtina edərsə, ABŞ İsrailə birgə Fordodakı uran zənginləşdirmə obyektinə zərbə endirəcək.

Qeyd edək ki, İsrailin İrana iyunun 15-dən bəri həyata keçirdiyi hava hücumları nəticəsində ümumilikdə 585 nəfər ölüb, azı 1326 nəfər isə yaralanıb.

İranda sentrifuga istehsal edən iki müəssisə isə vurulub. Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlik bildirib. Müəssisələr Tehran Təhqiqat Mərkəzi və TESA Kərəcə emalatxanasıdır.

Günün ikinci yarısında İranın ali rəhbəri Seyid Əli Xamneyi xalqa müraciətində bildirib ki, "İsrail böyük səhve yol verib və bunun nəticələri ilə üzləşəcək". Xamneyi qeyd edib ki, İran öz hava məkanının pozulmasını bağışlamayacaq.

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimova görə, İranın ali dini rəhbəri illərdir ABŞ və İsrailə qarşı ideoloji mübarizənin flaqmanı görüb bilirdi, lakin arxa fon fərqli bir məsələni gündəmə gətirir: "Xamneyinin proseslərdən sağ çıxıb-qıxmayacağı onun bazarlıq öhdəliklərinə necə əməl edəcəyindən asılıdır. Xamneyi hazırda İranın təhlükəsizliyindən çox öz varisiyyəsinin təmin olunmasına çalışır. İsrailə ABŞ-ın Xamneyiyə yanaşması onun bundan sonrakı proseslərdəki lazımlılıq dərəcəsi ilə müəyyən olunacaq".

Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

Qeyri-məsud Pezeşkian - o, Yusif şahın aqibətini yaşaya bilər

Samir SARI

Kriminal jarqonla desək, “navodka” vermək kimi çıxmasın, amma İran prezidenti Məsud Pezeşkianın İsrail tərəfindən vurulmaması, hətta hədələnməməsi bir gerçəkdir.

Məsud bəy (siz də hiss edirsinizmi ki, nəse “ağa” sözü ona yaraşmır) ölkənin prezidentidir, dünya standartları ilə götürsək, İranın de-yure birinci şəxsidir, amma İran standartları ilə baxsaq, həm de-yure, həm də de-fakto ikinci postun sahibidir. Əslində hədəfdə olanlardan biri olmalıydı.

Hərçənd bəyin “de-fakto ikinciliyi” bir az şübhəlidir. Çünki İsrail İranın ikinci, üçüncü, beşinci dərəcəli böyükclərini də hədəfə alıb, amma doktora dəymirlər. Bəlkə də onun yerində başqası olsa, indi qaşqasından vurmuşdular.

Bu, o səbəbdən ola bilər ki, Pezeşkian hakimiyyətə gəldiyi gündən özünü mötədil, mülayim şəxs kimi aparrır, sülh çağırışları edir, düşməne xroniki şəkildə barmaq silkləyənərdən, hikkəli-hikkəli sərt danışanlardan fərqlənir. (Sərt olanların aqibətini gördünüz).

Düzünə qalsa, mən hələ keçən ildən Məsud həkimdə nəse bir Yusif Sərrac təbiəti görürəm.

Yusif Sərracın kim olduğunu azərbaycanlı oxucuya xırdalamağa ehtiyac yoxdur. Klassik yazıçı-dramaturqumuz Mirzə Fətəli Axundov “Aldanmış kəvakib” adlı əsərində onun hekayətini yazıb, oxumuşuq. Kim oxumayıbsa, oxusun, peşman olmaz.

Hekayətin qısa məzmunu belədir ki, padşahın başına bəla gələcəyini bilən saray əhli ulduzları aldatmaq üçün Şah Abbası taxt-tacdan kənarlaşdırır, yerinə at yəhəri düzəldib satan sərrac Yusif şah edirlər ki, bəla onun başına gəlsin.

Ancaq görün, Yusif şah nə edir? Adam özünə komanda yığır, köhnə iqtidarın kadrlarını tutdurub Ərk zindanına saldırır, regionların iqtisadi inkişafına dair proqram həyata keçirir, aztəminatlı ailələrin qayğısına qalır, gündəlik repressiyaları dayandırır və s.

Əsərin həmin hissəsində oxuyuruq: “İran üçün xoşbəxtlik günləri, şadlıq əyyamı başladı. Qəzvin əhli hər gün qala qapılarında adam şaqqalarını asılmış görmədilər. Şah meydanında cəlladların adam şaqqalamalarını, dardan asmalarını və göz çıxarmalarını müşahidə etmədilər. Bu əhvalat onlara xeyli qəribə göründü. Əvvəl dedilər: - Görünür, bu padşah çox rəhmli, yumşaq təbiətli adamdır! Sonra onun rəhmli və yumşaq təbiətli olması haqqında mübahisələr başladı. Bunu süstrəyliyə və zəifməcəzliyə yozdular. Bundan əlavə, dəxi Yusif şahda min cür özge eyib tapdılar”.

Müşahidə etməsinizsə, İranda olduğu kimi, bizim ölkəmizdə də Məsud bəyin şeir deməyini, xalqın qarşısında sadə davranmağını, hikkəli çıxışlar etməməsini yumşaq təbiətli olmasına yozurlar. Çox keçməz, doktorda “min cür özge eyib”lər də taparlar.

Qorxasan, İranın vurulmasına görə axırda Məsud həkim məsul tutalar və adamı işdən çıxaralar. Onsuz da keçən dəfə 10-cu dərəcəli bir məmur şəst addımlarla səhnəyə gəlib ona dedi ki, ana dilində şeir demə, olmaz.

Bizdə də elə olmuşdu, Pezeşkianın axırıncı dəfə Bakıda dedi ki, misranın ucundan tutub çox uzaqlara getmişdilər. O misra beləydi: “Burada bir şir darda qalıb, bağırır”. Bizimkilər deyirdilər, İran prezidentinin bu sözlərinin alt mənası var. Amma iki ayın içində sübut olundu ki, misranın üst mənası daha realdır. Odur, darda qalan İran şiri bağırır, dünya birliyi də qulaq tutur.

Pezeşkianın dilindən səslənən daha bir misra da çox aktualdır: “Ölkəmizdən kim qırıldı, kim qaldı?”

Bu xüsusda dəqiq statistika yoxdur. Daha doğrusu, rəkkətə evində, işində vurulanların statistikasını hər gün dəyişir. (Müəllif özü bilə-bilə “artır” yazmadı, “dəyişir” yaxşıdır, belə yazanda diplomatik olur).

Amma atalar çoxdan deyib ki, biri ölməsə, o biri dirilməz. Vurulan komandanların yerinə yeni generallar təyin edilib. Kim bilir, onlar hələ neçə il komandan müavini vəzifəsində qalaçaqlar, amma şansları getirdi, qabağa getdilər. Yalnız ona ümid etmək olar ki, İsrail raketləri onların ev ünvanını hələ bilmirlər. Mühəribə tez bitse, o generallar uzun müddət komandan vəzifəsində işləyəcəklər, bitməsə, statistika dəyişəcək.

Arzu edək ki, bu qovğa-mərkənin sonunda hazırda qeyri-məsud olan Məsud Pezeşkianı taxtından endirməsinlər və o şeir deyə-deyə ölkəsini Şah Abbas dövrünün adət-ənənələrindən qurtarsın.

Şeir deyən liderdən ziyan gəlməz. Yeri getməmişkən, deyim ki, yadımda 35 il öncədən belə misralar da qalıb: “Zülm bayrağını qaldırıb da siz, Adına cümhuri-islam dediniz”.

Baxaq, görək bu misraların müəllifini kim tapacaq. Onu ölkədə tanımayan yoxdur.

İran-İsrail savaşı fonunda Ukrayna 2022-ci ildən bəri ilk dəfə olaraq ABŞ-dan gözlədiyi hərbi təchizatdan məhrum olması riski ilə üzləşib. Kiyev hərbi əməliyyatları davam etdirə bilmək, arsenalını artırmaq üçün alternativ yollar axtarmağa məcburdur. Bu barədə “The Dayli Telegraph” yazıb.

dirdi ki, ABŞ-ın yeni prezidenti Donald Trampın Ukrayna-Rusiya müharibəsi ilə bağlı sərgilədiyi qeyri-sistematik və loyal mövqe Kremlin əlini gücləndirir: “Ağ Ev rəhbəri Ukraynadan istədiyini təzyiq vasitəsilə aldı. Mineral torpaqların istismarını və digər sövdələşmələri əldə etdi. Kremlə də əlverişli bazarlı-

kəsizlik çətiri olmaq istəmir: “O fikrini açıq ifadə edir: pul ödəyin, sizi qoruyaq. Həmin prinsip İsraildən kənar Yaxın Şərq ölkələri üçün, digər marağı olan dövlətlər üçün də dəyişməzdir. İran-İsrail müharibəsi Kreml üçün göydəndüşmə bir fürsət oldu ki, Birləşmiş Ştatlarla əlverişli sövdələşməyə getsin. Məlum olduğu

həll edilir. Çünki onun qarşısında beynəlxalq güc olmaq istəyən Rusiya kimi rəqibi var. Bu məsələdə İran ABŞ-nin rəqibi deyil. Məhz Rusiya Ukraynaya ABŞ-nin fəvqəldövlət statusunun zəifləməsi. Özünün isə fəvqəldövlət statusuna yiyələnməsi üçün hücum edib. Tramp sionist ideologiyasını rəhbər tutaraq İsrailin tə-

İran-İsrail savaşında Ukrayna güdaza gedir iddiası - iki baxış

Putinlə Tramp Ukrayna ilə İrani dəyişiblər?

Əli Orucov

Məhəmməd Əsədullazadə

Bundan əlavə, münaqişə başlayandan Kiyev Amerikanın HIMARS, ATACMS və “Patriot” hava hücumundan müdafiə sistemlərinə arxalanır ki, bu sistemlər də köhnəlməkdə və Rusiyanın hipersəs raketlərinə və İranın pilotsuz təyyarələrinə qarşı effektivliyini itirməkdədir.

Xarici mediada iddia olunur ki, ABŞ artıq Ukraynanı taleyin ümidinə buraxmaq niyyətini təsdiqləyib. Ötən həftə ABŞ-ın müdafiə naziri Pit Heqset Konqresdə keçirilən dinləmələrdə deyib ki, Rusiyaya qarşı mübarizə indi Avropanın problemidir. “Genişmiqyaslı müharibə zamanı Ukrayna ABŞ-dan təxminən 74 milyard dollar hərbi yardım alıb. Kiyev üçün acı nəticə ondan ibarətdir ki, onun ən güclü və ən zəngin müttəfiqi ondan əl çəkib. Lakin Avropa liderləri dəfələrlə söz verib ki, döyüşmək üçün lazım olanı Ukraynaya verəcəklər. Təəssüf ki, praktiki Avropa yerinə yetirməkdən daha çox vədlər verir”.

Bu iddialar nə dərəcədə əsaslıdır? ABŞ İsrailə görə Ukraynanın arxasından çəkilir? Yeni savaş Kreml üçün bir fürsətdirmi?

Siyasi şərhçi Əli Orucov “Yeni Müsavat”a bil-

ğa nail olacağını demək olar ki, təmin edib. Həmçinin Qərblə ənənəvi siyasətində də ciddi dəyişikliklər müşahidə olunur. Vaşinqtonu indi daha çox ticari maraqların təmin edilməsi düşündürür. Onun üçün tarixən kök salmış liberal dəyərlər, qlobal təhlükəsizlik, beynəlxalq hüquq və prinsiplər arxa planda olduğundan siyasətin ana xətti də dəyişib. Bu gün Tramp üçün Yaxın Şərq bölgəsi daha vacibdir. Bu həm Ağ Evin masa üzərindəki Yaxın Şərq projesinin həyata keçirilməsi, həm regionun geostrateji əhəmiyyəti, həm də zəngin təbii resurslara tam nəzarət sahib olmaq üçün lazımdır. Rusiyanın müharibə səbəbindən Yaxın Şərqdən çəkilməsi və mövqelərini itirməsi bunun müqabilində Çinin bölgədə fəallaşması Trampın diqqətini Ukrayna müharibəsindən daha çox həmin bölgəyə yönəldir. Həm də Ukrayna Rusiya müharibəsi Birləşmiş Ştatların deyil, Avropanın təhlükəsizliyini təhdid edir. Ona görə də həmin problemləri Avropa üzərinə yükləyir”.

Əli Orucov qeyd etdi ki, Tramp havayı olaraq, hər hansı bir bədəl ödənilmədən Avropanın təhlü-

kimi, İsrail Tramp üçün vaz keçilməz dövlətdir. Ehtimal ki, Rusiyanın bu sövdələşmədəki növbəti qurbanı İran olsun və əvəzində Ukraynanı qazansın. Ukrayna Rusiyanın böyük ambisiyalarının həyata keçirilməsi üçün əsas maneədir və bu maneənin dəf edilməsi Kremlin yolunu açmış olur. ABŞ-ın Ukraynanın arxasından çəkilməsi Avropanı da çətin duruma salır. Trampın istəyi odur ki, Avropa ona minnətçi düşsün”.

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə isə bildirdi ki, İsrailin İrana hücumu beynəlxalq siyasi nizamda ciddi dəyişikliklər yaradır. Xüsusilə Rusiya-Ukrayna müharibəsində prezident Tramp Ukraynaya hərbi yardımını dayandıra bilər: “Donald Tramp üçün Rusiya-Ukrayna müharibəsi həlledici deyil. Halbuki ABŞ dövləti üçün strateji olaraq Ukraynadakı müharibə önəmlidir. Çünki ABŞ-ın tək beynəlxalq güc olması məhz bu müharibənin nəticəsindən asılıdır. ABŞ Əfqanıstanda, İraqda müharibə apardı. İrandakı müharibə də həmin müharibələrin analogi davamıdır. Amma Vaşinqtonun beynəlxalq taleyi İranda deyil, Ukraynada

siri altında siyasətini İrana yönəldib. Bu da onun beynəlxalq siyasəti bilmədiyi və ətrafında təsadüfi şəxslərin olmasından irəli gəlir. Trampın yanlış siyasəti proseslər Ukrayna və ABŞ üçün mənfi istiqamətə inkişaf edə biləcəyini göstərir. Belə vəziyyətdə udan tərəf Rusiya ola bilər”.

Ekspertin qənaətinə, Rusiya fəvqəldövlət olarsa, ABŞ Avropadan və hətta Yaxın Şərqdən çıxacaq: “Ola bilər ki, Tramp və Putin arasında olan son telefon danışığında tərəflər İran və Ukrayna məsələsində anlaşılıb. Ona görə də Rusiya İran məsələsində neytral qalır, ABŞ isə Ukraynaya silah vermir. ABŞ Ukraynaya silah yardımını dayandırsa, bu, Rusiyanın əhəmiyyətli şəkildə irəliləyişlərinə gətirib çıxara bilər. Tramp istəyir ki, Avropa Ukraynaya hərbi yardımlar etsin. Lakin ABŞ Konqresi prezident Trampa təzyiq edə bilər. Çünki onun xətti ABŞ-ın beynəlxalq siyasətini təhdid edir. Təbii ki, Böyük Britaniya, Almaniya və Fransa Rusiyaya Ukraynanı ezməsi üçün ABŞ-ın dəstəyi olmadan da asanlıqla imkan verməyəcəklər”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

• Yunun 18-də Bakıda Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament Assambleyasının (QDİÖT PA) 65-ci Baş Assambleyası keçirilib.

Musavat.com-un məlumatına görə, Milli Məclisin spikeri, QDİÖT PA-nın sədri Sahibə Qafarova assambleyada çıxış edib. Azərbaycan parlamentinin sədri qonaqları Bakıda sa-

Sahibə Qafarova: "Qərarların söz olaraq qalmaması üçün konkret addımlar atılmalıdır"

lamlamaqdan məmnunluğunu bildirərək, deyib ki, belə görüşlər xalqların bir-birinə daha da yaxınlaşmasına, qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmlənməsinə təkan verir. O, Azərbaycanın dövlət səviyyəsində dialoqa, dinc birgə yaşayışa və beynəlxalq əməkdaşlığa hər zaman böyük əhəmiyyət verdiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, bu gün Bakı ideyaların yarandığı, təcrübə mübadiləsinin aparıldığı, birlikdə regionumuzu yaxşılaşdırmağa doğru dəyişə biləcək həll yollarının axtarıldığı yere çevrilir.

Spiker Sahibə Qafarova xüsusilə qeyd edib ki, Azərbaycanın bu mühüm beynəlxalq forumu uğurla təşkil Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uzaqgörən və strateji cəhətdən uğurlu siyasi kurs sayəsində mümkün olub. Vurğulanıb ki, məhz dövlət başçısının rəhbərliyi sayəsində Azərbaycan daxili sabitliyi qoruyub saxlaya bilib, ədalətli bərpa edib, davamlı inkişafı təmin edib, dinamik, özünə-inamı və nüfuzlu ölkəyə çevrilib. Milli Məclisin sədri qeyd edib ki, Azərbaycan bu gün həm müasir çağırışların öhdəsindən gələn, həm də regional və global gündəmi fəal şəkildə formalaşdırən, sülh, inkişaf və bərabərhüquqlu əməkdaşlığı müdafiə və təşviq edən dövlətdir.

Spiker Sahibə Qafarova xatırladı ki, II Dünya müharibəsindən sonra Azərbaycan yeganə ölkədir ki, işğal olunmuş torpaqlarını azad edib, ərazi bütövlüyünü bərpa edib. Milli Məclisin sədri diqqətə çatdırıb ki, QDİÖT-in regionumuzdakı rolu həqiqətən unikalıdır. Bu təşkilat Balkanlar-

dan Qafqaza, Qara dənizdən Xəzər dənizinə qədər ölkələri birləşdirir. Onun sözlərinə görə, bu təkcə coğrafiya deyil. Bizi ümumi tarix, mədəniyyət, iqtisadi maraqlar, ən əsası isə sülh və inkişafa olan ümumi arzu birləşdirir. Baş Assambleya çərçivəsində keçiriləcək müzakirələrin mühüm prinsiplərə - demokratiyaya, qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanacağına inamını ifadə edən Sahibə Qafarova deyib ki, qərarların söz olaraq qalmaması üçün lazımı işlər görülməli, konkret addımlar atılmalı, insanların həyatını dəyişəcək real təşəbbüslər irəli sürülməli, dialoq siyasətə, siyasət isə real fəaliyyətə çevrilməlidir.

Azərbaycan parlamentinin spikeri parlamentlər arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsinin, davamlı inkişafa töhfə verəcək qanunvericilik aktlarının uyğunlaşdırılmasının təşviq edilməsinin və qanunun aliliyinin gücləndirilməsinin vacibliyini ifadə edib. Vurğulanıb ki, sözdən konkret səmərəli, şəffaf və uzunmüddətli əməkdaşlıq mexanizmlərinə keçilməli, davamlı inkişafa xüsusi diqqət yetirilməlidir. O, nəinki bu günün çağırışlarına cavab verəcək, həm də gələcəyə yol açacaq əməkdaşlıq mexanizmlərinin qurulmasının əhəmiyyətini qeyd edib. Onun sözlərinə görə, bugünkü qərarlar təkcə operativ deyil, həm də strateji xarakter daşımalıdır. Rəqəmsallaşma, innovasiya, yaşıl iqtisadiyyat - bütün bunlar bizim gündəməimizin əsas məsələləri olmalıdır. Spiker həmçinin mədəniyyət sahəsində əməkdaşlığın önəminə toxunaraq deyib ki, mədəni əla-

qələr insanlar arasında əsl körpüdür. Bunlarla yanaşı, tələbə mübadiləsi, birgə layihələr, tarixi irsin qorunub saxlanması xalqları daha da yaxınlaşdırır. Çünki mədəniyyət sərhədlərindən, baxışlarından asılı olmayaraq hər kəsin anlaşıldığı dildir. Çıxışda qeyd olunub ki, digər mühüm mövzu süni intellektədir. Bu, artıq iqtisadiyyata, təhsilə, səhiyyəyə və dövlət idarəçiliyinə təsir edir. Ona görə də ümumi etik və hüquqi bazanın işlənib hazırlanması, birgə tədqiqatları təşviq etmək və regionun bütün ölkələri üçün süni intellektə bərabər çıxışı təmin etmək üçün birlikdə işləmək lazımdır. Sahibə Qafarova, həmçinin insan hüquqlarını qorumağın və xalqın təmsilçiliyinin əsas formalarından biri kimi parlamentarizmi təbliğ etməyin də əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. O deyib ki, assambleya regionda qanunun aliliyini, şəffaflığı və hesabatlılığı müdafiə etməli və göstərməlidir ki, parlament institutları həqiqətən də xalqın mənafeyi üçün çalışır. Spiker Sahibə Qafarova bir daha qeyd edib ki, Azərbaycan həmişə hamının lehinə olan əməkdaşlıq və tərəfdaşlığın tərəfdarı olub. Ölkəmiz real və hərtərəfli uğur əldə etmək üçün öz təcrübəsini və imkanlarını bölüşür. Bu gün Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən enerji layihələri və strateji boru kəmərləri regionun və onun sərhədlərindən kənarda enerji təhlükəsizliyində əvəzsiz rol oynayır.

Bununla yanaşı, Milli Məclisin sədri diqqətə çatdırıb ki, nəqliyyat infrastrukturuna qoyulan böyük investisiyalar Azərbaycanı Avrasiyanın mü-

hüm nəqliyyat qovşaqlarından birinə çevirib. Orta dəhliz boyunca Şərqlə Qərb arasında həyatı və etibarlı əlaqəni təmin edib. Onun sözlərinə görə, Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizinin inkişafı üzrə layihələr Xəzərin böyük yaşıl enerji ehtiyatlarının Avropaya ixracına imkan yaradacaq, ölkələrimizin yaşıl inkişaf gündəliyinə töhfə verəcək. Baş Assambleya iştirakçılarının tədbir çərçivəsində Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə səfər edəcəklərini bildirən Milli Məclisin sədri deyib ki, qonaqlar həmin ərazilərdə Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin Ermənistan tərəfindən 30 il davam edən işğalının dağıdıcı nəticələrini ilk baxışdan görə biləcəklər. Eyni zamanda onlar bu ərazilərdə aparılan gənişmiqyaslı yenidənqurma və abadlıq işlərinin də şahidi olacaqlar. Spiker vurğulayıb ki, bu ərazilərin azad edilməsi ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi bərpa etməklə yanaşı, uzunmüddətli sülh və sabitlik üçün də əlverişli şərait yaradıb. Bu da öz növbəsində regionumuzda əməkdaşlıq üçün yeni və daha da yaxşı imkanlar yaradır. Beləliklə, Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə gələcəyə inamla baxır və ölkəmizin əldə etdiyi təcrübənin regionun ümumi rifahına töhfə verməsinə çalışır.

Sonda spiker Sahibə Qafarova bir daha QDİÖT PA-nın 65-ci sessiyasının əməkdaşlıqda yeni səhifə açacağına inamını ifadə edərək, tədbirin işinə uğurlar arzulayıb.

■ **Hazırladı: E.PASASOY,**
Musavat.com

Məşhur yazıçı Rusiyada terrora haqq qazandırmaqda ittiham edilib

Rusiyada hərbi məhkəməyə terrorçuluğa bəraət qazandırmaq və xarici agentlər haqqında qanunvericiliyin pozulması ilə bağlı məşhur yazıçı Boris Akunin (əsl adı Qriqori Çxartışvili) qarşı cinayət işi daxil olub.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə TASS məlumat yayıb.

Akunin Ukraynada terror fəaliyyətinə haqq qazandırmaqda ittiham olunur.

Həmçinin iş materiallarına görə, Rusiya və Böyük Britaniya vətəndaşlığı olan Akunin 2024-cü ildə iki dəfə xarici agentin fəaliyyəti ilə bağlı proseduru pozmaqda təqsirli bilinib, lakin xarici agent işarəsi qoyulmadan nəşrləri internetdə yerləşdirməyə davam edib. Yazıçıya qiyabi ittiham irəli sürülüb və beynəlxalq axtarışa verilib.

Bundan əvvəl yazıçı Akunin ona qarşı açılan cinayət işi ilə bağlı xəbəri maraqsız görüb və bunu sürətin aşağı salınması adlandırıb.

Yazıçı 2014-cü ildən Londonda yaşayır. "Rosfinmonitorinq" 2023-cü il dekabrın 18-də Akunini terrorçuların və ekstremistlərin reyestrinə daxil edib. 12 yanvar 2024-cü ildə Rusiya Federasiyasının Ədliyyə Nazirliyi onu xarici agentlərin reyestrinə daxil edib.

Bundan əvvəl "Korpus" nəşriyyatı kitabdakı Boris Akuninin sitatını qara zolaqlarla örtüb.

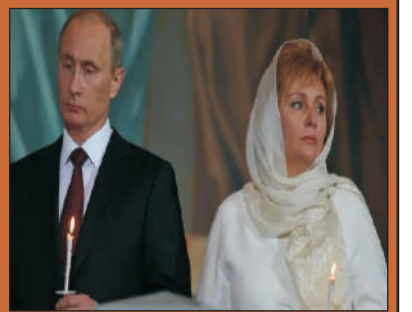
Onu da qeyd edək ki, Boris Akunin 1914-cü ildə Bakıda baş verən hadisələrdən bəhs edən "Qara Şəhər" detektiv romanının müəllifidir.

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Kanada Putinin qohumlarının aktivlərini dondurdu

Kanada sanksiya siyahısına Rusiya prezidentinə yaxın şəxslər və tanınmış ictimai xadimlər də daxil olmaqla, 44 nəfəri daxil edib.

"Yeni Müsavat" xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, yeni məhdudlaşdırıcı

tədbirlərlə bağlı qərar G7-nin Kanadada baş tutan sammitindən sonra qəbul edilib. Sanksiyalar fiziki şəxslərlə yanaşı, müəyyən edilmiş qiymət limitindən yuxarı qiymətə neft daşıyan hüquqi şəxslərə və "kölgə donanması" adlanan gəmilərə də şamil edilib.

Sanksiya siyahısına dirijor Valeri Gergiyev, Putinin keçmiş həyat yoldaşı Lyudmila Oçeretnaya və qadının hazırkı əri Artur Oçeretni daxildir. Məhdudiyyətlər Rusiya liderinin qardaşı oğlu Mixail Şelomova da təsir edib.

Kanadanın sanksiyalarına məruz qalan digər şəxslər arasında Boris Yeltsinin qızı Tatyana Yumaşeva və əri Valentin, "Rusnano" şirkətinin keçmiş rəhbəri Anatoli Çubays və "InfoWatch"-ın baş direktoru Natalya Kasperski də var.

Siyahıda Avstriyanın keçmiş xarici işlər naziri Karin Knaysl və bədii gimnastika üzrə Rusiya yığmasının keçmiş baş məşqçisi İrina Viner də yer alıb. Karin Knaysl Putinə xüsusi rəğbəti ilə tanınan şəxsdir. O, hətta öz toyuna Putini şəxsən dəvət etmişdi.

■ **AFAQ,**
"Yeni Müsavat"

Ölüm-qalım seçkilərinə bir il qalmış Nikol Paşinyanın təmizləmə əməliyyatında başlayıb. Baş nazirin sərəncamı ilə Ermənistanın Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbəri Armen Abazyan tutduğu vəzifədən azad edilib. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsinin sonuncu günü - 8 noyabr 2020-ci ildə milli təhlükəsizlik xidmətinə rəhbər təyin olunan Abazyanın səlahiyyətləri müvəqqəti olaraq MTN direktorunun müavini Andranik Simon-yana həvalə olunub.

Nikol Paşinyan hər dəfə təmizləmə işlərinə təhlükəsizlik xidmətindən başlayır, bundan əvvəlki kritik dövrlərdə də anoloji addımlar atmışdı, hətta özünü müşafizə edənləri də "təpədən-dırnağadək" dəyişmişdi. Ermənistanın baş naziri bilir ki, gələnləki parlament seçkiləri onun üçün həlledicidir. Seçkilərdə uduzarsa, tifaqı dağıdılacaq, qanına yerikləyən radikalların hakimiyyəti qəsb etməsi halında həbs qərarı belə onun üçün çox yüngül cəza olaraq seçilə bilər. Paşinyanı hər an qətlə yetirməyə hazır olan, adını "müxalifət" qoyan terrorçular var, üstəlik de Üçkiləşdər - Eçmiədzində marğa yatan keşişlər prosesi diqqətlə izləyirlər, hərəkətə keçmək üçün fürsət axtarırlar.

Amma Nikol Paşinyan İkinci Qareginin dəstəsinin də yaxasını əlindən buraxmaq niyyətində olmadığını elə bu gün, 18 iyununda bir daha sübut etdi. Ermənistanın baş naziri ötən həftə ona boy göstərməyə çalışan katalikosun bu posta uyğunsuzluğu barədə sosial şəbəkə hesabında post paylaşmış. Bildirib ki, hər bir subay kahin qurbangahın qarşısında diz çökərək and içir və mərasimin sonunda nəzir mətni imzalanır. Paşinyan yazıb ki, müqəddəs qurbangah önündə and içən şəxs subay kahinlik andını müqəddəs şəkildə yerinə yetirəcəyinə, erməni Apostol müqəddəs kilsəsinə, müqəddəs Eçmiədzin ana taxtına xidmət edəcəyinə and içir. Andın davamı da var: "İkincisi, pravoslav atalar tərəfindən bizə verilən doktrinanı qorumaq, onu kilsəmizin ənənəvi inancına uyğun olaraq qorumaq və öyrətmək. Üçüncüsü, ömrünün sonuna qədər müqəddəs Eçmiədzinin ana rahibində qalmaq, patriarxallıqdan çəkinmə qaydalarına, könüllü yoxsulluğa müqəddəs şəkildə riayət etmək, dini ayıqlıq və itaət, özündən imtina etmək və müqəddəs ataların qoyduğu qaydalar çərçivəsində qalmaq. Dördüncüsü, fəzilətli həyat sürmək və nümunəvi davranış, kilə ibadətini sədaqətlə yerinə yetirmək, monastir nəzirələrinin qaydalarına tam itaətlə əməl etmək, öz mənəvi həyatının inkişafı üçün daim çalışmaq və qabiliyyəti imkan verdiyi qədər özünü elmi, ədəbi və təhsil işlərinə həsr etmək, yeni bütün ermənilərin patriarxının əmrinə tabe olmaq, tapşırı-

Ermənistanda hər an nəşə baş verə bilər - Paşinyan Kremlin planını pozub

lan vəzifə və işləri sevgi və zəhmətlə yerinə yetirmək. "Bu vədlərimin qarantıyası olaraq bu andı imzalayıram". Subaylıq andının pozulması, subay din xadimindən imtina edilməsi üçün mütləq şərtidir. Çoxlarının əhdin pozulduğunu bildiyi, lakin susduğu vəziyyət erməni Apostol müqəddəs kilsəsinin təməllərini sarsıtmaq üçün birbaşa yoldur".

Nikol Paşinyan daha sonra niyə məhz indi katalikosun andını pozduğunu açıqlamasına aydınlıq gətirib: "Düzünü deyim ki, uzun müddət şayiələrə, dedi-qodulara inanmırdım, amma indi bunu dəqiq və aydın bildiyim üçün bu barədə susmaq küfr, kilsəmizin təməllərini sarsıdanlarla ortaqlıq olardı. Dindarlıq andını pozanların, bu halda Ktriç Nersisyan (bütün ermənilərin katalikosu II Qareginin adı) və Samvel Xaçatryanın (arxiyepiskop Arşak Xaçatryanı nəzərdə tutur) faktiki sübut olunmuş hallarda Eçmiədzinə, Müqəddəs Erməni Apostol Kilsəsinə əlləri ilə erməni ziyarətgahlarına toxunmaq hüququ yoxdur". Paşinyan əlavə edib ki, hələ Qareginin ağılmalı günləri qabaqdadır: "Yaxın gələcəkdə mən də bu məsələnin üzərində ətraflı dayanacağam".

Göründüyü kimi, Paşinyan Qareginlə də kifayətlənmir, ona digərlərini də qoşur, məsələn, Xaçatryanı. Rusiyaya bağlı kimlər varsa, hamısının "torbası tikilir", məqamı çatanda torbanın ağzı çəkiləcək.

Yeri gəlmişkən, Rusiya vətəndaşı olan erməni iş adamı Samvel Karapetyan barəsində cinayət işi başlanıb. "Tashir Group" şirkətinin sahibi Karapetyan saxlanılaraq İstintaq Komitəsinə təhvil verilib. İyunun 18-də, gecə saat 3 radələrində iş adamı Samvel Karapetyan evinin qarşısında saatlarla onu gözləyən tərəfdarlarına "Unutmayın, onlara yaxşı dərs keçin" çağırışını edib. Bundan sonra hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları onu malikanəsindən aparıblar, ardınca da 45 etirazçı saxlanılıb. Saxlanılanların içərisində "Respublika"çı keçmiş deputat Karen Karapetyan və oğlu da olub, "qulaqları burulandan" sonra sərbəst buraxılıblar.

Bütün bunlar bir daha təsdiqləyir ki, Paşinyan onun əleyhinə çıxan, yaxud çıxıbiləcək hər kəsin ağzını yummaq tapşırığı verib və dərhal da icra olunur. Xüsusilə də

Samvel Karapetyan

Rusiya ilə bağlantısı olan hər kəs nəzarət altındadır, cızığandan çıxanlar dərhal damlanı. Nikol Paşinyan anlayır ki, şirkət rəhbəri olan milyonçu Karapetyan onun hakimiyyətinə təhlükə yarada bilər, yaxud artıq yaradır, ona görə də onun neytrallaşdırılmasına qərar verib.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova bu hadisəyə hələ Karapetyan həbs olunmamışdan sərt reaksiya verərək deyib ki, Moskva İrəvanda qərribə bəhanələrlə az qala həbs olunacağı ilə hədələyən Rusiya vətəndaşı Karapetyan ətrafında vəziyyəti diqqətlə izləyir: "Biz ona lazımı yardımı göstərəcəyik ki, onun bütün qanuni hüquqlarına əməl olunsun".

İrəvanın bir qrup sakininin Samvel Karapetyanın axtarış aparılan evinin önünə toplaşması da sanksiyaya təsir göstərməyib. Erməni Apostol Kilsəsinin (AAK) müdafiəsi ilə bağlı çıxış edən Karapetyanın evində axtarışlar aparılıb və çox güman ki, istintaqda hansısa planlar açıqlanacaq.

Bundan əvvəl Paşinyan ona hədə-qorxu gəlməyə çalışan Serj Sərkisyanın, həmçinin Moskvada gizli görüşlər keçirəndən sonra dili uzanan Robert Köçeryanın da köhnə cinayət işlərinin masaya qoyulması, Seyran Ohanyanla bağlı istintaqın başladılması, Samvel Şahramanyanın da məsələsinə qaydılmasını tapşırırmışdı və atəş açılıbilkək nöqtələrdə sakitlikdir. Hətta Qareginlə görüşüb, ona dəstəyini ifadə edən Levon Ter-Petrosyan da yoxa çıxıb. Rusiya vətəndaşı olan iş adamının həbsi isə başqa məsələdir. Kremlin məsələyə dərhal reaksiya verməsi ortada hansısa planın olma-

sına dəlalat edir. Hətta milli təhlükəsizlik şefinin belə bir durumda işdən çıxarılması bu qurumun Paşinyana qarşı planları vaxtında de-şifrə edə bilməməsi, yaxud etməməsindən qaynaqlana bilər. Şübhə yoxdur ki, Ermənistan rəhbərliyi Qərbə bağlı kəşfiyyat xidmətinin təlimatları, əldə etdikləri məlumatlar əsasında hərəkət edir. Paşinyanı Qərb kəşfiyyatı qoruyur, hətta Ermənistan kəşfiyyatından və milli təhlükəsizlik xidmətindən də.

Bu, sadəcə, Ermənistandakı seçkilər məsələsi deyil. Gələn il Paşinyan komandasının devrilməsi Ermənistanda möhkəmlənməyə çalışan Qərb maraqlarının dəfni demək olar. O halda Avropa İttifaqı, ABŞ-la imzalanan sənədlər də zibil qutusuna atılacaq. Paşinyanı əvəzləyəcək parlaq fiqur olmadığı üçün Qərb çevrələri hələ də onun üzərində dayanıblar. Rusiya təhlükəsini yaxşı anlayın Nikol Paşinyan Gümrüdəki Rusiya hərbi bazasının Ermənistanda qalacağını və rus ordusunu çıxartmaq niyyətində olmadığını desə də, Moskvada əsl məqsədi yaxşı bilirlər.

Sergey Lavrovun İrəvanda xəbərdarlıqlarından bir nəticə hasil olmadı, Paşinyan inadından dönmür. İstisna deyil ki, Kreml Paşinyan üçün "B" planını işə salacaq. Rusiyalı iş adamının Ermənistandakı seçkilərdə əsas fiqur, yaxud kassa rolunu oynadığı şübhəsizdir. Rusiyada hesab edirlər ki, Paşinyan planı pozub və cəzalandırılmalıdır! Kremlin qırğılarından olan "Russia Today"-in baş redaktoru Marqarita Simonyan Ermənistan hökumətinin Rusiyada yaşayan erməni əsilli oligarx Samvel Karapetyanın saxlanması ilə bağlı hərəkət-

Paşinyan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisini vəzifədən azad etdi

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbəri Armen Abazyanı vəzifəsindən azad edib. Musavat.com yerli mətbuata istinadən xəbər verir ki, baş nazir bununla bağlı sərəncam imzalayıb.

O, digər sərəncamla Abazyanın müavini Andranik Simon-yanı xidmətin rəhbəri vəzifəsini müvəqqəti icra edən təyin edib. Rusiya mətbuatı bu addımı Abazyanın məşhur iş adamı, Rusiya vətəndaşı olan Samvel Karapetyanı saxlamaqdan imtina etməsi ilə əlaqələndirir. İddia olunur ki, o, Paşinyana Karapetyanın üçün heç bir səbəb olmadığını deyib.

Bundan əvvəl Ermənistan Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Mü-təşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları erməni əsilli rusiyalı biznesmen, "Taşir" Şirkətlər Qrupunun prezidenti və təsisçisi Karapetyanı saxlayıblar. Ermənistan Daxili İşlər Nazirliyi hələlik vəziyyətə münasibət bildirməyib.

Karapetyan İrəvana Paşinyanla mübarizəyə başlayan erməni kilsəsinin müdafiəsi üçün getmişdi.

■ Musavat.com

Ermənistanda elektrik şəbəkələri Rusiyanın adamının əlindən alınır

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan rusiyalı iş adamı, "Taşir" Şirkətlər Qrupunun prezidenti və təsisçisi Samvel Karapetyana məxsus "Ermənistan Elektrik Şəbəkələri" QSC-ni (ENA) milliləşdirməyə hazırlaşdığını bildirib. Musavat.com xəbər verir ki, o, bunu Telegram kanalında açıqlayıb: "Hesab edirəm ki, "Ermənistan Elektrik Şəbəkələri" QSC-nin milliləşdirilməsinin vaxtı çatıb. Bu, tez baş verəcək və mənim vəzifəm QSC-nin bütün işçilərinin öz iş vəzifələrini vicdanla yerinə yetirmələrini təmin etməkdir".

Paşinyan əlavə edib ki, şirkət milliləşdirildikdən sonra işçilərin bu "vicdanlılığı" qiymətləndiriləcək. Baş nazir bildirib ki, indiki sahiblər "ENA-nı heç özlərininki hesab etmirlər": "Onları bu strateji əhəmiyyətli qurum, onun istehlakçıları və işçiləri maraqlandırmır, çünki ENA onlara aid deyilsə, o zaman kimə? Onun istehlakçıları, işçilərinə".

Qeyd edək ki, ESA-nın özəlləşdirilməsi 2022-ci ildə həyata keçirilib, Rusiyanın Inter RAO şirkəti həmin vaxt onu təxminən 40 milyon dollara əldə edib. Daha sonra sövdələşmələr zənciri ilə şirkət Karapetyanın "Taşir Qrup"una verilib. Həmin vaxt əməliyyatın məbləği açıqlanmayıb.

■ Musavat.com

lərinə sərt və aşağılayıcı reaksiya verib. "Tamamilə azğınlaşıb. Elə bil ölməzdir. Diqqətli ol, necə deyirlər, sabah bir şeylə - özü də ağzında çox xoşagəlməz bir şeylə - qalmayasan", - Simonyan yazıb.

Ardınca digər "qırğı" tele-aparıcı Vladimir Solovoyov

"Rossiya 1" efirində Paşinyanın ünvanına təhqirlər yağdırıb və Ermənistanın da taleyinin "artsax" kimi olacağını deyib. Ermənistanda hər an nələrsə baş verə bilər...

■ Elsad PASASOY, Musavat.com

İsrailə İran arasında başlanmış müharibədə aviasiya və uzaqmənzilli artilleriyanın istifadə olunması nəticəsində mülki obyektlərə və mülki şəxslərə zərər dəyə bilər. İndilikdə Təl-Əviv və Hayfada mülki obyektlər vurulsa da, Tehran və Təbrizdə hərbi obyektlər vurulur. Ancaq sabah vəziyyət dəyişə bilər.

Oxu.Az-ın məlumatına görə, Azərbaycan bu səbəbdən müxtəlif kanallarla İsrail rəhbərliyinə İranda azərbaycanlıların yaşadığı yaşayış məntəqələrini hədəf götürməmək, mülki infrastrukturaya və dinc əhaliyə zərər yetirməklə bağlı mesaj göndərmişdir.

Vüqar İskəndərov

Bu mesajın həm Güney Azərbaycan, həm də Azərbaycan-İsrail münasibətləri üçün önəmi nədir?

Qeyd edək ki, son günlər SEPAH-a yaxın mənbələr Azərbaycan dövlətinin guya Cənubi Azərbaycanda dinc əhəlinin taleyinə laqeyd qalması, hətta İsrailə kəşfiyyat dəstəyi verməsi ilə bağlı dezinformasiyalar yayır.

Şər kampaniyasına qoşulan erməni mediası SEPAH-ın göstərişlərini icra edən iranlı politoloq Salar Seyfəddinin Təbrizi vuran PUA-ların Naxçıvan və Qarabağdan qalxdığı haqda səsləndirdiyi cəfəngiyyəti həvəslə tirajlayıb.

İranın Ermənistandakı səfəri Mehdi Sübhani bu barədə iddialara cavab verərək onda belə bir məlumat olmadığını bildirib.

Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında son günlər Azərbaycan Respublikasına qarşı məqsədlilik şəkildə informasiya təxribatları həyata keçirildiyini bildirib: "Lakin İranın müəyyən dairələri və onlarla koordinasiya şəkildə fəaliyyət göstərən media strukturları, eləcə də erməni informasiya resursları tərəfindən yayılan dezinformasiyalar növbəti dəfə ifşa olunub".

O qeyd edib ki, Azərbaycanın İsrailə guya hərbi dəstək verdiyi, İrana qarşı həyata keçirilən hücumlarda ərazilərdən istifadə edildiyi barədə iddialar tam əsassızdır və ölkəmizə qarşı yönəlmiş növbəti qərəzli kampaniyanın bir hissəsidir: "İranın Ermənistan-dakı səfəri Mehdi Sübhaninin məlum cavabı bütün bu şayiələrə təkzib edilməsidir".

Deputatın sözlərinə görə,

Bakının İsraildən o xahişi...

anti-Azərbaycan təbliğatı belə faş olur

Ermənilər iş başındadır; İsrail-İran savaşı ilə bağlı Azərbaycanı hədəfə çıxarmaq istəyən hansı qüvvələrdir?

Rəşad Bayramov

rə, Azərbaycan dövləti bölgədə yaşayan azərbaycanlı dinc əhəlinin təhlükəsizliyi məsələsini daim diqqətdə saxlayır: "İsrailə İran arasında gərginliyin artdığı dövrdə, Azərbaycan rəhbərliyi müxtəlif kanallarla İsrail tərəfinə mesaj ünvanlayaraq, Güney Azərbaycanda yaşayan dinc əhəlinin, xüsusilə mülki infrastrukturaların hədəfə alınmaması üçün çağırış edib. Bu, ölkəmizin nə qədər global təhlükəsizlik məsələlərinə həssas yanaşdığını və soydaşlarımızın taleyinə biganə qalmadığını göstərir".

V.İskəndərov deyib ki, Azərbaycan ictimaiyyəti bu iddiaların mahiyyət etibarilə təxribat xarakteri daşdığını aydın şəkildə görür və rədd edir.

Politoloq Rəşad Bayramovun sözlərinə görə, İran və İsrail arasında baş verən qarşıdurmadan ən çox təsirlənən ölkələrdən biri də bizik və bu da təbii: "İlk növbədə ona görə ki, bu ölkədə 40 milyona yaxın soydaşımız yaşayır və İrana qarşı uzunmüddətli və genişmiqyaslı müharibə Azərbaycana qaçqın axınına səbəb ola bilər. Bu isə öz-özlüyündə ölkəmiz üçün humanitar problemə yol açır. Onların yerləşdirilməsi, ərzaq və digər zəruri avadanlıqlarla təmin edilməsi Azərbaycan üçün istənilən çətinlik yaradır.

İkincisi, bu müharibə Azərbaycanın əsas silah tədarükçülərindən biri olan İsraili özünün silah tələbatının təmin edilməsinə fokuslaya bilər ki, bu da bizə lazım olan silah və texnikanın ötürülməsində çətinliklərə yol açar. İran ərazisində tranzit olaraq istifadə imkanlarımız da təhlükə altındadır. Bakıdan Naxçıvana və əks istiqamətdə av-

tobusların hərəkəti dayandırılıb. İran üzərindən təyyarə reyslərinin yerinə yetirilməsi də mümkünsüz olub. Həm bu marşrut üzrə, həm də Türkiyədən İran vasitəsilə Azərbaycana və buradan da digər istiqamətlərə daşınmalar da aktiv hərbi əməliyyatlar səbəbilə dayandırılıb. Bir sıra ölkələrə təyyarə reyslərinin dayandırılması turizm sektoruna da mənfi təsirlər göstərməyə başlayıb. Xüsusilə yay aylarında İran və İsraildən ölkəmizə turizm axınının olduğu məlumdur. Lakin indiki şərtlərlə bu da mümkünsüz olub. Burada İrandan ölkəyə gətirilən ərzaq və digər məhsulların da idxalında ortaya çıxan problemləri əlavə etdikdə görürük ki, bu müharibə bizə olduqca mənfi təsir edir.

Odur ki, biz heç bir halda müharibədə tərəf olmaq niyyətində deyilik. Əksinə, tərəfdaş İsrail və qonşu İran arasında tez bir zamanda atəşkəsin əldə olunmasını istəyirik. Çünki bu müharibə bizə də ziyan vurur və müharibənin uzanacağı halda bundan əziyyət çəkən ölkələrdən biri də biz olacağıq. O baxımdan da bizi İsrailə dəstək verməkdə günahlandırmaq dezinformasiyadan başqa bir şey deyil. İranın davamlı şəkildə Ermənistanı dəstək verməsinə, onlara silah-sursat ötürməsinə, Zəngəzur dəhlizinin açılmasına qəti qətiyyətlə qarşı çıxmasına, İran rəsmilərinin ölkəmizlə bağlı təhdidlərinə və beynəlxalq platformalarda İsraildən fərqli olaraq Ermənistanın maraqlarını müdafiə etməsinə baxmayaraq, biz bu müharibənin tərəfi deyilik və ən rəsmi səviyyədə də bunu İrandakı soydaşlarımızın da bilməsi lazımdır".

hansısa kəşfiyyat fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə imkan verməyəcək. Ən azı ona görə ki, İranda, qeyd etdiyim kimi, milyonlarla soydaşımız yaşayır və biz onların bu və ya digər şəkildə zərər görməsini istəmirik".

Politoloqun sözlərinə görə, İsrail Azərbaycanın silah tədarükündə iştirak edən, Azərbaycanla enerji sahəsində uğurlu ticari əlaqələr qurmuş bir ölkədir. Başqa sözlə, bizim İsrailə olan tərəfdaşlıq münasibətlərimiz qarşılıqlı faydalı münasibətlərdir və hər hansı üçüncü ölkəyə qarşı yönəlməyib.

Bu gün Ermənistan mediasının ciddi-cəhdlə Azərbaycanı İsrailə dəstək verməkdə günahlandırması İran-Azərbaycan münasibətlərini pozmaqlı niyyətdən başqa bir şey deyil. Eləcə də Rusiya və Türkiyədəki bəzi maraqlı qüvvələr bu cür dezinformasiya yaymaqla Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini hədəfə almaq cəhdləri edirlər.

Eyni şəkildə İranda da cənubdakı soydaşlarımızla arasında tərifi yaymağa cəhdlər edənələr var. Amma bu şəkildə aparılan anti-Azərbaycan təbliğatının uğur qazanma imkanları yoxdur. Həm Güneydəki soydaşlarımızın, həm də Türkiyədəki qardaş və bacılarımızın bu dezinformasiyalara qarşı diqqətli olması lazımdır. Azərbaycan təbii olaraq müxtəlif yollarla Cənubi Azərbaycan ərazilərindəki yaşayış məntəqələrinin zərər görməməsi, qeyri-hərbi infrastrukturaya və mülki əhaliyə zərər yetirməklə bağlı İsrail tərəfə müvafiq mesajlar göndərir və bunu İrandakı soydaşlarımızın da bilməsi lazımdır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Məmurlar əhaliyə dəyən ziyanı öz cibindən ödəsə... - ilginclik nümunə

Razi Nurullayev: "Ola bilsin, qanun layihəsini özüm hazırladım və Milli Məclisə təqdim etdim"

Özbəkistan dövlət qulluqçularının qanunsuz əməllərindən dəymiş ziyanı görə kompensasiya tətbiq etmək istəyir. Müvafiq qanun layihəsi artıq parlament tərəfindən birinci oxunuşda təsdiqlənib.

Qanun layihəsində hər bir rayonda xüsusi kompensasiya fondlarının yaradılması təklif edilir. Bu fondlar tez bir zamanda zərərçəkənlərə pul ödəyəcək. Bundan sonra dövlət həmin məbləği təqsirkar memurdan alacaq.

Əslində bunu mütərəqqi və örnək olası qanun layihəsi saymaq olar. Bildiyimiz kimi, bizim ölkəmizdə də bəzən memurların təqsiri və səriştəsizliyi üzündən insanlar zərər çəkir, nəticədə onlara dəymiş zərər sonra dövlət büdcəsindən ödənilir. Azərbaycanın təcrübəsində vətəndaşların dövlət orqanları və memurlar tərəfindən hüquqlarının pozulması hallarına bəzən torpaq məsələlərində, bəzən daşınmaz əmlakla bağlı sənədləşmə prosesində və bir sıra digər hallarda rast gəlinir. Qeyd etdiyimiz kimi, zərərçəkmiş vətəndaş bu hallarla bağlı məhkəmə instansiyalarında haqlı çıxsın belə, nəticədə kompensasiya dövlət büdcəsindən ödənilir. Yeni vergi ödəyicisinin pulu ilə dövlət qulluqçusunun etdiyi səhv "bağışlanır".

Bunun ən bariz nümunələrindən biri, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin (AİHM) Azərbaycan dövlətinə qarşı çıxardığı qərarlardır. Bu qərarlarda çox zaman pozuntular konkret dövlət memurlarının fəaliyyəti ilə bağlı olur. Lakin zərəri ödəyən tərəf həmin məmur yox, bütün xalq olur.

Maraqlıdır, görəsən, Azərbaycan Parlamentinin deputatları memurların məsuliyyətinin artırılmasına səbəb olacaq belə bir qanun layihəsinin ölkəmizdə hazırlanmasını məqbul sayırlarmı?

Milli Məclisin deputatı Razi Nurullayev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında vəzifəli şəxslərin, qulluqçularının əməllərinə görə dəyən zərəri ödənilməsi bağlı Özbəkistanda qəbul olunacaq qanunu mütərəqqi hesab edir. Deputatın sözlərinə görə, belə bir qanunun qəbul olunmasına Azərbaycanda da ehtiyac var: "Bu barədə məlumatı oxuduqdan sonra Azərbaycanda da belə bir qanun hazırlanacağı təqdirdə qanun layihəsinin hazırlanmasında iştirak etməyə qərar verdim. Ola bilsin ki, qanunu özüm hazırladım və Milli Məclisə təqdim etdim. Mən bu barədə çox danışmışam, çıxışlar etmişəm. Düşünürəm ki, hər bir şəxs öz fəaliyyətinə görə məsuliyyət daşımalı və vurduğu ziyanı ödəməlidir. Azərbaycanda bu məsələlər geniş vüsət alıb. Hər hansı vəzifəli şəxsin səriştəsizliyi, yaxud özbaşınalığı, məsuliyyətsizliyinə görə vətəndaşa ziyan dəyirsə, dəymiş zərəri ödəməlidir. Hesab edirəm ki, belə bir qanun qəbul olunarsa, vəzifəli şəxslər və dövlət qulluqçuları daha məsuliyyətli olacaqlar. Qanun layihəsinin hazırlanmasına yaxın zamanda başlayacağam".

Bəs qanun layihəsi hansı problemləri həll edə bilər? Əgər bu cür qanun Azərbaycanda da qəbul olunarsa, vətəndaşın haqqı daha tez və ədalətli şəkildə bərpa olunacaq, memurların şəxsi məsuliyyəti artacaq, nəticədə özbaşınalığ və səriştəsizlik halları azalacaq, dövlət büdcəsinin yükü azalacaq, çünki kompensasiya təqsirkarın özündən alınacaq.

Bu, həm də ictimai etimadı artıracaq, vətəndaş inancaq ki, məmur qanun qarşısında cavabdehdir və toxunulmaz deyil. Əlbəttə, bu modelin uğurlu tətbiqi üçün müstəqil qiymətləndirmə, şəffaflıq və hüquqi mexanizmlərin düzgün işləməsi vacibdir. Əks halda, proses formal xarakter ala bilər və memurlar bir-birini müdafiə etməklə məsuliyyətdən yayınarlar.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Səddama rəhmət oxuyanlar

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Yaxud növbəti zoomorfologiya

Bəzən insan çox mənalı, həyatını dəyişdirən şeyləri unudur. Olduqca önəmsiz, mənasız əhvalatlar isə qırsaqqız kimi yaddaşımıza yapışır, həkk edilir. Mənim yadımdan çıxmayan belə mənasız epizodlardan biri 1990-cı ilin avqustunda İraq Küveyti işğal edəndə olub. Azərbaycan Televiziyasının “Ekran və Efir” adlı proqram qəzeti var idi. (İndiki uşaqlar belə şeyləri anlamaz. O zaman televeriliş və radioproqramların həftəlik proqramı qəzetdə dərc edilirdi. Sən də qəzeti alırdın, səhifəyə quş qoyurdun və bilirdin ki, məsələn, cümə günü axşam saat 11-də “Zita və Gita” filmi veriləcək. Başqa alternativ yox idi). Həmin qəzetdə proqramla yanaşı İraq lideri Səddam müəllimin şəninə qərribə bir şeir dərc edilmişdi. Şeirin epigrafi isə nə az, nə çox, bir-başa Şəhriyarın misraları idi: “Orada bir şir darda qalıb bağırır, Mürüvvətsiz insanları çağırır”.

Təəvvür elə. Səddamın Kerkük türkmənlərinə elədiyi zülm, Küveyti işğalı, İrana hücumu və sairə yaddan çıxmışdı, sovet propaqandasının təsiri ilə qəhrəman, bütün Qərblə döyüşən aslan-filan kimi təsvir edilmişdi. O zamanlar bizdə, insafən, xalq arasında da Səddam müəllimə böyük rəğbət var idi. Xeyli insan öz uşaqlarına Səddam adı qoyurdu.

Bəs bu epizod indi niyə yadıma düşüb? Həm İran özünü hələ də gülünc şəkildə aslanla assosiasiya edir, həm də dünən İsrail əleyhinə hansısa iranlı məmurun çıxışına baxırdım, orda adam Netanyahu'nun saxtakar olmasını isbat üçün onun... vaxtilə Səddam əleyhinə çıxışını göstərirdi.

Bu nəyə bənzəyir bilirsinizmi? Məsələn, biz hazırda Vardanyanı Qarabağa qanunsuz soxulmaqda ittiham edirik və haqlı da edirik. Lakin, tutaq ki, onun əleyhinə Paşinyanın çıxışını yayırıq... Ya da, nə bilim, Sərkisyan və Köçeryanı, Marqarita və Solovoyvu özümüzə “haqq şahidi” çağırırıq. Belə etmək olarmı? Tragikomikdir axı.

İndi iranlı məmurların da İsrail əleyhinə “Səddam haqsız şərhlənmişdi” teması qaldırmağı bu cür gülünc, unutkan, axmaq hərəkətdir. 1980-1988-ci illərdəki İraq-İran müharibəsini məhz Səddam başlamışdı. O müharibədə iki tərəfdən ölənlər, itkin düşən insan sayı 1 milyona yaxın idi. Təkcə İran 258 min qurban vermişdi. 258 min insan ölümü nə deməkdir, təəvvür edərsinizmi? Müqayisə qüsurlu olsa da, biz 2020-ci ildə 3 min əsgər itirmişdik, yanıb-yaxılırdıq.

İndi sən belə qanıqan rejimin yıxılmasını “haqsız” sayırsan, eləmi? Bəlkə Səddama baxanda güzgüdəki Xomeynini gördüyünüz üçün? Müdriklərdən kimsə dəqiq deyib: “Demokratiyalar bir-biri ilə savaşırmır”.

İranın repressiv dini diktaturasından yerli xalqın bezdiyi əməliyyatın gedişindən aydın görünür. İsrail nə üçün elə rahatlıqla İranda dronlar, raketlər, gizli bazalar yerləşdirib? Bəyem o “satqınlar”ın hamısı vətəni pulla satıblar? Yox. Xalq azadlıq istəyir. Bu çürük molla rejimindən mümkün bütün vasitələrlə canını qurtarmaq istəyir. Əks halda, Avropaya qaçan iranlı mühacirlərlə İsrailə köçən yəhudi mühacirlərin say nisbəti təxminən bərabər olmazdı. Nə üçün camaat İrandan qaçmaq istəyir, İsrailə isə köçmək? Bunun üzərində düşündünüzümü?

Azərbaycan hökuməti hazırkı davadan əziyyət çəkən iranlı dinc sakinlərə humanitar yardım etməlidir, şübhəsiz. Lazım gəlsə biz sərhəd bölgələrində qadın düşərgələri də yaratmalıyıq. Əlbəttə, BMT bayrağı altında.

Sözügəlişi, 1993-cü ildə İranın Biləsuvar da köçkünlərimizə qurduğu qadın şəhərcikləri həmişə yada salınır, lakin niyə o fəaliyyət qısamüddətli olmuşdu, heç kim demir. Çünki Azərbaycan hökuməti qəfil ayılıb görmüşdü ki, düşərgələr iranlı molla emissarlar dolub-qaynaşır, orada əlifba kursu, burada din dersi, nə bilim, mərsiyə oxuyan, sine döyən... Hökumətimiz bundan qorxuya düşüb iranlılara mədəni şəkildə qapını göstərmişdi. Sonrakı dövrdə bütün köçkünlər ABŞ-in USAID, BMT-nin UNHCR (Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlıq), Norveç, Britaniya, Almaniya, Türkiyə və sairə dövlətlərin humanitar təşkilatlarının himayəsində qaldı, heç birindən narazılıq olmadı. Ona görə ki, missiya insanlara yardım idi, dini ideologiya yaymaq yox.

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın iyunun 20-də prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşmək üçün Türkiyəyə gedəcəyi haqda yazmışıq. Erməni mənbələrinə görə, iki ölkə liderləri Azərbaycan-Ermənistan və Türkiyə-Ermənistan münasibətlərini müzakirə edəcək. Artıq parlamentin spikeri Alen Simonyan səfər xəbərini təsdiqləyib.

“Yeni Müsavat” xatırladı ki, Paşinyan indiyədək üçüncü ölkələrin ərazisində (Praqa, Tirana) bir neçə dəfə Ərdoğanla bir araya gəlib, qısa söhbətlər ediblər. Ermənistan rəhbəri Türkiyədə də olub - 2023-cü ildə. O vaxt o, prezident Ərdoğanın andıçmə mərasimində iştirak etmişdi. İstisna deyil ki, Paşinyan Bakı ilə bu ilin martında razılaşdırılmış sülh sənədinin imzalanmasını tezləşdirmək üçün Türkiyənin Azərbaycana hansısa şəkildə təsir göstərməsinə nail olmağa çalışacaq.

Qeyd edək ki, səfərdən öncə Paşinyan Ərdoğanla zəng edərək onu və Azərbaycan xalqını Qurban bayramı münasibətilə təbrik etmişdi. Bu diplomatik jest Ankaraya səfərin anonsu və fon diplomatiyasının bir hissəsi kimi qiymətləndirilir. Ancaq bu da faktıdır ki, bölgədə sülh və əməkdaşlıq mühitinin bərqərar edilməsinə ən ciddi əngəl Ermənistanın özüdür. Bakının sülh müqaviləsinin imzalanması üçün iki legitim şərt-tələbi çoxdan bəlli.

Səfər ərəfəsi Paşinyanın verdiyi bəzi açıqlamalar diqqət çəkir. Məsələn, ötən həftə o, Praqada keçirilən GLOBSEC 2025 forumunda çıxışı zamanı deyib ki, son illər Ermənistanla Türkiyə arasında fəal dialoq qurulub: “Hazırda Türkiyə və Ermənistan birbaşa təmasdadır, halbuki əvvəllər üçüncü dövlətlərin vasitəçiliyi olmadan bu mümkün deyildi. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla bir neçə görüşümüz olub və bu görüşlər konstruktiv keçib. Düzdür, hələ ki yerlərdə nəzərəcarpacaq nəticələrimiz yoxdur, amma mühüm irəliləyiş əldə etmişik. Üç il əvvəl Ermənistan hər hansı məsələdə Türkiyənin mövqeyini aydınlaşdırmaq istəyirdisə, üçüncü ölkənin vasitəçiliyinə əl atmalı idi”.

Baş nazir ümid edir ki, bu proses diplomatik münasibətlərin qurulmasına, sərhədlərin açılmasına və iqtisadi əlaqələrin möhkəmlənməsinə gətirib çıxaracaq. Onun fikrincə, bu, zaman məsələsidir.

Nikol Paşinyan nəyə işarə edir və nəyin anonsunu verir? O, Türkiyəyə nə üçün gedir? Bu, doğrudanmı sırf xoş məramla bağlıdır? Ankara Bakının razılığı olmadan İrəvana hər hansı güzəştə gedərmisi?

Bu da maraqlıdır ki, gözlənilən səfər ərəfəsində Ankarada Türkiyə xarici işlər nazirinin müavini, səfir Berris Ekinci ilə Ermənistan xarici işlər nazirinin müavini Vahan Kostanyan arasında görüş

Sabah Paşinyan Türkiyəyə gedir - Əliyev və Ərdoğanla üçlü görüş?

Ankara Bakının razılığı olmadan İrəvana güzəştə gedərmisi; masada ilginclik məsələlər var - ekspertlər detalları açıqladı

keçirilib. Həmçinin Azərbaycan prezidentinin iyunun 19-da Türkiyəyə gedəcəyi barədə xəbər diqqət çəkir.

Türkiyədə Əliyev-Ərdoğan-Paşinyan üçlü görüşü mümkündürmü və onun nəticəsi nə ola bilər?

Bu arada Ermənistan Teleqram kanalları yazıb ki, Paşinyan Ərdoğanla görüşdə sərhədin açılmasına ümid edir. Türkiyə rəhbəri ilə sərhədin açılması məsələsinə yenidən gündəmə gətirməyi planlaşdırır.

Siyasi ekspert Oqtay Qasımovun “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, Paşinyanın Ankara səfərinin daxili və xarici səbəbləri var: “Əvvəla, Ermənistanda hökumətə kilsə, eləcə də müxalifət arasında gərginlik artıb. Hətta Paşinyanın impiçment prosesi başlanılıb. Doğrudur, toplanan imzalar yetərli deyil və parlament onu impiçment edə bilməyəcək. Buna rəğmən, daxilə gərginlik var və iqtidara opponentlik edənlər əsasən Rusiya bağlantısı olan güclərdir. Son zamanlar bu qüvvələr fəallaşmış. Eləcə də Lavrovun və Matviyenko İrəvana səfərləri göstərdi ki, Rusiyanın bölgəyə marağı artıb, həmçinin Ermənistanla təzyiqlər gücləndirilir. Paşinyan da bu təhlükəni hiss edir. Əvvəzində isə Avropa Birliyindən və ABŞ-dən istədiyi dəstəyi ala bilmir. Hər iki tərəf daha ciddi proseslərlə məşğuldur. Xüsusən də Ukrayna və İran hadisələrini qeyd etmək olar. Paşinyan da belə vaxtda Ermənistanın mövcudluğunu qorumaq üçün Türkiyəyə səfər edir. Üstəgəl, ən yaxın tərəfdaşı İranın da düşüdü vəziyyəti nəzərə alırıq”.

O.Qasımov hesab edir ki, bir sıra mövzular müzakirə ediləcək: “Həm ikitərəfli əlaqələr, həm regional məsələlər liderlərin masasında olacaq. Diplomatik münasibətlərin qurulmasına qədər sərhədlərin qismən açılması da danışıla bilər. Habelə Zəngəzur dəhlizi, Azərbaycan-Ermənistan arasında sülh prosesi müzakirə ediləcək. Amma Paşinyan istəyəcək ki, Türkiyə ilə əlaqələr Azərbaycanla ayrıca götürülsün. Lakin rəsmi Ankaranın mövqeyi məlumdur - Azərbaycanla münasibətlər normallaşmayana qədər Türkiyə Ermənistanla əlaqələri tam qurmayacaq. Bu baxımdan, bir fürsət pəncərəsi yaranıb. Söhbət Ermənistanın əsas dəstəkçisi İranın üzvləşdiyi vəziyyətdən gedir. Tehranın İrəvana köməyi azalacaq və bu da Ermənistan hökumətinin Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı daha rahat qərar qəbul etməsinə şərait yarada bilər”.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova səfəri əlamətdar hesab edir. Onun gözləntisi budur ki, Paşinyan Rusiyadan artan təzyiqlər fonunda Türkiyənin dəstəyini xahiş edə bilər. Ekspertə görə, Zəngəzur dəhlizinin açılması da liderlərin müzakirə masasında olacaq: “Baxmayaraq ki, Simonyan dəhliz deyil, yol olacağını bəyan etdi. Bununla belə, Ermənistanın bu yolun reallaşmasına və Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasına ehtiyacı var. Əgər Türkiyənin siyasi-diplomatik dəstəyi olmasa, Rusiyadan gələn basqılara tab gətirmək çətinləşəcək. Paşinyan bunu başa düşdüyü üçün Türkiyəyə rəsmi səfər edir. Bu, ilk haldır. Çünki inaqurasiya mərasimi

minde iştirakı dövlət əsasında olmuşdu. Bu dəfə isə Paşinyan nümayəndə heyəti ilə gedir və müxtəlif mövzular müzakirə ediləcək. Təbii ki, Ermənistanın Türkiyəyə olan ehtiyacından irəliləyən bir səfərdir. Erməni cəmiyyətinə də mesaj verilir ki, barışıq və Qərbi inteqrasiyadan başqa yol qalmayıb. Bunun üçün Türkiyə ilə münasibətlər həmrəşməlidir”.

Siyasi təhlilçi üçtərəfli görüşü istisna etmir və belə bir formatın xüsusən Rusiya tərəfindən qısqancılıqla qarşılanacağını gözləyir: “Paşinyan Türkiyəyə getməklə demək istəyir ki, erməni cəmiyyəti utopiya və türk düşmənçiliyi ilə yaşamamalıdır. Onun kilsə ilə savaşı, revanşistlərə, daşnakçılara müqavimət, ruspəst qüvvələri zəiflətmək siyasəti bu addımların əhəmiyyətli tərkib hissəsidir. Paşinyan erməni cəmiyyətinə göstərir ki, onun siyasəti Sərkisyan və Köçeryan kimi deyil. Eyni zamanda müəyyən reyting qazanmağa çalışacaq. Seçkiyə qədər isə Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasına ümid edir. Bu, onun qələbəsində təsirli faktor ola bilər. Sadəcə, Ankaranın və Bakının tələbləri bəllidir. Paşinyan məlum şərtləri yerinə yetirməlidir. Mənə belə gəlir ki, baş nazir hazırda bu tələbləri yerinə yetirə bilmədiyi üçün Ərdoğanla möhlət istəməyə gedir. Yeni ona şans verilsin ki, gələn il seçkilərdə qalib gəlsin, Rusiya hakimiyyəti dəyişə bilməsin, ondan sonra ərazi iddiaları və Zəngəzurla bağlı məlum tələblərin icrasına start versin. Bunun üçün Bakı və Ankaranın seçkidə ona dəstəyini istəyəcək”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

“Sülh və ya müharibə Paşinyandan yox, İrandan asılıdır”. Tri-bunainfo.az xəbər verir ki, bu sözlərin müəllifi politoloq Armen Badalyandır.

O qeyd edib ki, İranın güclü qalması Ermənistana sərf edir. “Nə qədər ki, İran güclüdür, Zəngəzurun Türkiyə-Azərbaycan tandemi tərəfindən işğal olunmasına imkan verməyəcək”.

Vaşinqton və Tehran arasında artan gərginlik istər təhlükəsizlik, istərsə də iqtisadi baxımdan İranın qonşuluğundakı Azərbaycana, ümumən də Cənubi Qafqaza ciddi təsir edə bilər.

Sülh və ya müharibə İrandan asılıdır? Erməni analitik Azərbaycan və Türkiyənin Zəngəzuru “işğal etmək planı” dedikdə nəyi nəzərdə tutur?

Politoloq Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Ermənistan tərəfi ənənəvi siyasətini davam etdirir. Bu siyasət dövlət rəsmiləri tərəfindən, ya siyasi şərhçilər tərəfindən, ya da media təmsilçiləri tərəfindən çatdırılır. Bu dəfə isə Ermənistan tərəfi politoloq Armen Badalyanın simasında yenidən Cənubi Qafqazda, ümumiyyətlə, regionda “suyu bulandırmaq” siyasətini həyata keçirmək yolunda olduğunu nümayiş etdirir: “Qarabağ münaqişəsi hələ mövcud olanda da belə, biz həmişə Ermənistanın kənar qüvvələri prosesə cəlb etmək niyyətinin şahidi olurduq. Ona görə də münaqişə on illərlə uzanırdı. İndi postmünaqişə dövründə İrəvan Ermənistandan başqa hamını bu məsələyə qatır və sülhün digər qüvvələrdən asılı olduğunu dilə gətirir. Hazırda regionda vəziyyət yaxşı deyil, Cənubi Qafqazla qonşu olan İranın İsrailə müharibəsi Ermənistanı yeni uydurmalar, iddialar irəli sürməyə həvəsləndirir.

İrandan İsrail arasında bu proses başladığı ilk günlər ərzində biz Ermənistanda və Rusiyada bir çox informasiya resurslarında Azərbaycana qarşı intensiv dezinformasiya hücumunun şahidi olduq. Azərbaycanın guya İsrail-İran savaşında bu və ya digər formada iştirak etdiyi təbliğatını apardılar. Badalyanın iddiaları bu dezinformasiyanın davamıdır. Sadəcə, bir qədər fərqli formada aparılır. Nə Azərbaycanın, nə də Türkiyənin heç vaxt Badalyan kimlərinin dediyi niyyəti olmayıb. Azərbaycan açıq səviyyədə dəfələrlə bəyan edib ki, hər hansı bir dövlətin beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinə iddiası yoxdur. Ermənistandan verilən açıqlama əslində Zəngəzur dəhlizi məsələsinin həllinə mane olmaq niyyəti ilə ictimai rəyə ötürülən dezinformasiyadır”.

X.Bəşirov hesab edir ki, həmçinin burada Azərbaycanla İranı, İranla Türkiyəni üz-üzə qoymaq məqsədi güdülür: “Ermənilərin bu iddiası cəfəng və absurd iddiadır. Ermənilər onu da gözəl anlaşırlar ki, indiki vəziyyətdə İranın bu proseslərə nə vaxtı, nə imkanı var. Belə vəziyyətdə ermənilər qəsdən uydurmalar irəli sürürlər ki, İranı Azərbaycana mümkün qədər qəzəbləndirsinlər. “Zəngəzurun işğalı planı” ifadəsi özü-özlüyündə cəfəngiyyətdir. Azərbaycan Zəngəzuru işğal etmək niyyətində deyil. Azərbaycan Zəngəzurda bütün tərəflərin maraqlarına cavab verəcək, Orta dəhlizin əsas həlqəsi kimi fəaliyyət göstərəcək dəhlizin olmasını tərəfdandır. Burada zərər qədər də həmin ərazinin Ermənistan-

İrəvanda sülh xofu: hər şey İrandan asılıdır? - rəy

İranda rejim dəyişsə belə, Azərbaycan və Türkiyə Zəngəzuru işğal etmək fikrində deyil

dan qoparılması, işğal edilməsindən söhbət getmir. Ermənistan özü 10 noyabr üçtərəfli bəyanatında Zəngəzur dəhlizinin açılması üçün imza atıb. Lakin artıq neçə ildir imzasına hörmətsizlik edir və müxtəlif yollarla bu öhdəliyini yerinə yetirməkdən yayınır. İndi isə on-
suz da qəzəbli vəziyyətdə olan İranı Azərbaycanla, Türkiyə ilə qarşı-qarşıya qoymağa çalışırlar”.

Ekspert vurğuladı ki, Azərbaycan və Türkiyə Ermənistan kimi kəmfürsət

dövlət deyil. Azərbaycan və Türkiyə İran-İsrail münaqişəsinin tezliklə sülh yolu həll edilməsinin tərəfdarı olduğunu bəyan edib, bunun üçün çağırış edilib: “Biz ermənilər kimi fürsətcil deyilik ki, qonşu dövlətin üzləşdiyi çətin-

likdən sui-istifadə edək. İkinci-si, Zəngəzur dəhlizi məsələsi nə İran, nə Türkiyə, nə Ermənistan, nə Azərbaycan məsələsidir. Bu məsələ beynəlxalq bir məsələdir. Azərbaycan heç bir dövlətin ərazisinə iddia etmir, həmçinin qonşu İranda kaos, parçalanma, müharibə istəmir. Hətta İranda rejim dəyişsə belə, bu heç də o demək deyil ki, Azərbaycan və Türkiyə İran-Ermənistan sərhədində dəyişikliyə nail olmaq istəyəcək. İrana təhlükə Azərbaycandan və Türkiyədən deyil, Ermənistandan var. Bu gün Ermənistan ərazisində ABŞ-ın hərbiçiləri, Avropa İttifaqının müşahidəçi adı altında kəşfiyyatçılar mövcuddur. Bu qüvvələrin İsrail və ABŞ istəyində Ermənistan sərhədindən İrana qarşı istifadə edilməsi tamamilə realdır. Ermənistan xəyanəti özü üçün adi hala çevirən dövlətdir. İstənilən an İrana bu şəkildə xəyanət edər”.

□ Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Paşinyan II Qaregin üçün “qara gün” təşkil edə biləcəkmi?

Kənan Rövsənoğlu: “Ermənistanda seçki öncəsi mübarizə erkəndən başlayıb, üstünlük Paşinyandadır”
Azər Hüseynov: “II Qareginə son zərbə hazırlanır, kilsədə struktur dəyişikliyi qaçılmazdır”

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın əmri ilə ölkənin təhlükəsizlik orqanları bütün ermənilərin katolikos II Qaregin (Ktrix Nersisyan) barəsində faktlar toplayır. Bildirilir ki, N.Paşinyan 4 gündür sosial mediada katolikos və kilsə haqqında paylaşım etməsə də, hökumət kilsəyə qarşı gizli fəaliyyətini davam etdirir.

Paşinyan kilsə və onun rəhbəri ilə bacaracaqmı? Hakimiyyət Ecmiədzin üzərində qələbə qazana biləcəkmi?

Dini məsələlər üzrə mü-

təxəssis, siyasi analitik Kənan Rövsənoğlu mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, bir qayda olaraq, dövlət-din qarşdurma-

sında qalib tərəf dövlət olur: “Çünki dövlətin güc və imkanları daha genişdir. Burada yalnız qeyri-legitim hakimiyyətlər istisna təşkil edir. Belə hallarda ictimai dəstək zəif olur və cəmiyyət dinə sığınmağa başlayır. Ermənistanda isə vəziyyət fərqlidir - Paşinyan seçki ilə hakimiyyətə gəlib, geniş ictimai dəstəyə malikdir və müəyyən

hörmət qazana bilib. Onun həm dövlət resursları, həm də xalq dəstəyi var. Bu baxımdan kilsənin ona qarşı ciddi təsir rıçaqları yoxdur.

Kilsə yalnız seçki dövründə hansısa siyasi lideri dəstəkləyə və tərəfdarlarını Paşinyana qarşı olan qüvvələri müdafiə etməyə çağırmaqla müəyyən rol oynaya bilər. Yeni kilsə burada yardımçı mövqedə çıxış edə bilər. Amma onu qeyri-qanuni və ya dinə qarşı biri kimi təqdim edib, açıq qarşıdurmaya keçmək imkanına sahib deyil. Çünki nə geniş dəstəyi, nə də buna uyğun potensialı mövcuddur.

Hazırda müşahidə olunan kilsə-Paşinyan qarşıdurması əsasən gələn il keçiriləcək seçkilərlə bağlıdır. Paşinyan anlayır ki, rəqibləri kilsədən dəstək alaçaqlar. Buna görə də seçki öncəsi bu institutla hesablaşmağa çalışır. Mübarizə erkən başladığına görə düşünürəm ki, Paşinyan bu mərhələdə daha üstün mövqedədir”.

Siyasi şərhçi Azər Hüseynov da mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikrini bölüşüb:

“Paşinyan iqtidarı tərəfindən açıq şəkildə kilsənin liderinə qarşı aparılan kampaniya ictimaiyyətin diqqətini cəksə də, son günlərdə məsələdə müəyyən səssizlik müşahidə olunur. Bu, o demək deyil ki, qarşıdurma bitib. Əksinə, bu, yeni mərhələnin - səssiz siyasi maneərlər dövrünün başlanğıcıdır. Paşinyan kilsəyə birbaşa zərbə vurmada, onun daxilində struktur dəyişikliklərinə nail olmağa, rəhbərliyin dəyişdirilməsinə çalışır və buna hüquqi və mənəvi əsas yaratmaq niyyətindədir”.

Analitik əlavə edib ki, Qareginə qarşı kompromat toplanması, hökumət dairələrinin onu gözənd salmaq cəhdləri və paralel olaraq yeni “koordinasiya şurası” çağırışları sübut edir ki, Paşinyan özünə yaxın şəxsi rəhbərliyə gətirməklə təsir imkanlarını artırmaq istəyir: “Lakin bu planın həyata keçməsi nə asandır, nə də ağrsız. Erməni Apostol kilsəsi, sadəcə, dini institut deyil. Bu qurum tarixən erməni kimliyinin formalaşmasında əsas rol oynayıb, milli şüurun daşıyıcısı olub. Xüsusilə də diaspora erməniləri üçün Ecmiədzin simvolik mərkəz, inanc və milli kimliyin əsas dayacağıdır. Bu səbəbdən də kilsəyə qarşı hücum, nə qədər haqlı səbəblərlə əsaslandırılarsa da, geniş ictimai dəstək qazanmaya bilər. Bu da Paşinyanın ehtiyatlı və mərhələli taktikaya üstünlük verməsinin əsas səbəblərindən biridir.

Məlumatlara əsasən, hökumət daxilində kilsəyə yaxın və ya rusiyapərəst şəxslər üzərində hüquqi təzyiqlər artırılıb. Bu

da onu göstərir ki, Paşinyan təcə dini sahədə yox, həm də siyasi-ideoloji səviyyədə öz rəqiblərinə qarşı təmizləmə əməliyyatı aparır. Bu əməliyyat isə Ermənistanı qərbönlü, daha liberal və milli ideologiyalardan arınmış bir sisteme keçirmə niyyətinin göstəricisidir.

Lakin bu qarşıdurmada kilsə də mövqeyindən asanlıqla çəkilməyəcək. Qareginin ətrafında toplaşan kilsə elitası və konservativ dairələr Paşinyanı zəiflətmək, onun siyasi bazasını sarsıtmaq üçün fürsət axtarırlar. Onların məqsədi ya Paşinyanı geri çəkilməyə məcbur etmək, ya da 2026-cı ildəki parlament seçkilərindən öncə ictimai rəyə təsir edərək onu daha da təcrid etməkdir.

Hazırkı dövrdə qarşılıqlı səssizlik iki tərəfin də mövqelərini gücləndirmək üçün zaman qazandırdığını göstərir. Paşinyan fürsət gözəldəyir ki, II Qareginə son zərbəni vursun və onun yerinə daha uyğun, loyal bir namizəd gətirsin. Digər tərəfdən, kilsə də siyasi böhrandan, regional gərginliklərdən - o cümlədən İran-İsrail münaqişəsi və Rusiyanın Qafqazdakı dəyişən rolu fonunda - istifadə edərək hökuməti sıxışdırmaq niyyətindədir. Bu proses ya ermənistan Apostol kilsəsinin liberal çevrilişi ilə başa çatacaq, ya da Paşinyan yeni bir katolikos seçilməsinə nail olacaq. Hər iki halda bu qarşıdurma Ermənistan cəmiyyətində uzunmüddətli ideoloji dəyişikliklərin, yeni siyasi düzənin başlanğıc nöqtəsi ola bilər”.

□ Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin məlumatına görə, Azərbaycanda əmək qanunvericiliyinə 200-ə yaxın dəyişiklik üzərində işlər tamamlanmaq üzrədir. Onlardan bir qismi Əmək Məcəlləsinə dəyişikliklər, bəziləri isə yeni aktlar kimi təklif olunur.

Digər profil qurumlarla razılaşdırmaqda olan qanun layihələrindən biri də "Qeyri-dövlət (özəl) pensiya fondarı" ilə bağlıdır. Özəl pensiya fondlarının yaradılması ilə bağlı 20-dən çox normativ hüquqi akt layihəsi hazırlanıb. Deputat Vüqar Bayramov bu barədə sosial media hesabında yazıb.

Bəs özəl pensiya fondlarının yaradılması vətəndaşlara nə qazandıracaq? Deputat qeyd edib ki, əksər inkişaf etmiş dövlətlərdə vətəndaşlar özəl pensiya fondlarından çox sıx şəkildə istifadə edirlər: "Özəl pensiya fondu imkan verir ki, vətəndaşlar pensiya yaşına çatdıqda yalnız dövlətdən deyil, özəl fondan da pensiya ala bilsin. Bu da, təbii ki, pensiya məbləğinin artmasına gətirib çıxarır. Bu kontekstdən, oxşar praktikanın Azərbaycanda tətbiq edilməsinə ehtiyac var idi. Özəl pensiya fondu yaradılsa, vətəndaş pensiyaya çıxan zaman iki mənbədən pensiya ala biləcək. Məsələn, əgər onun pensiya məbləği 600 manatdırsa, özəl pensiya fonduna ödədiyi ödənişlər nəticəsində əlavə olaraq, 300 manat almaq imkanı qazanacaq".

Onun bildirdiyinə görə, bu nümunədə, vətəndaş 600 manat deyil, 900 manat pensiya ala biləcək: "Təbii ki, özəl fondan ödənilən pensiya məbləği birbaşa yığımlardan asılı olacaq. Bu zaman daha çox yığım daha çox pensiya məbləği demək olacaq. Özəl pensiya fondlarının digər səciyyəvi xüsusiyyəti həmin fondada yığılan pensiya kapitalından daha tez istifadə imkanındır. Əksər dövlətlərdə özəl fondlarda yığılan kapitaldan pensiya yaşından əvvəl istifadə imkanları var".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda özəl pensiya sisteminin 2026-cı ilin əvvəlindən fəaliyyətə başlayacağı gözlənilir. Sığorta bazarındakı mənbələrin APA-ya bildirdiyinə görə, "Qeyri-dövlət pensiya fondları haqqında" qanun layihəsi Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən aidiyyəti qurumlarla, o cümlədən Mərkəzi Bankla müzakirə edilir. Bildirilib ki, vətəndaşlar pensiya kapitalının bir hissəsini özəl pensiya fondlarına yönəltmə imkanı əldə

edəcək. Vətəndaş 50-55 yaşında toplanan pensiya kapitalını birbaşa götürərək biznes və ya hansısa təsərrüfat yarada, ev ala və digər məqsədlər üçün istifadə edə biləcək. Pensiya kapitalının DSMF-də qalan hissəsindən isə təqaüd almaqda davam edəcək. Birbaşa götürüləcək pensiya ödənişinin 50-70 faizi civarında

izi civarına çatırılması ilə bağlı hədəfinə uyğundur.

Özəl pensiya fondu ilə bağlı bir sıra mühüm məqamlar var. Bunlardan biri həmin fonda toplanacaq vəsaitin mənbəyi barədədir. Özəl pensiya fondu təcrübəsi tətbiq olunan ölkələrdə adətən ödənişlər rəsmiləşən əməkhaqqından həyata keçirilir. Azərbaycanda belə ödənişlərin yalnız əmək haqqına bağlanması başqa bir məsələni gündəmə gətirir. Azərbaycanda əmək qabiliyyətli əhəlinin sayı 5 milyon nəfərdən yuxarı olsa da, 2025-ci il mayın 1-nə onlardan yalnız 1 milyon 771,7 min nəfəri rəsmi əmək müqaviləsinə malik olub. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən onlardan 876,3 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 895,4 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərir. Muzdlı işləyənlərin 18,7 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 13,7 faizi sənaye, 8,5 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,6 faizi tikinti, 6,3 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,2 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,9 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 2,4 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,3 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 14,9 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində çalışır.

Nəzərə alsaq ki, ötən ilin eyni dövründə ölkə iqtisadiyyatının dövlət sektorunda 897,0 min nəfər, özəl sektorda isə 852,7 min nəfər işləyib, onda görürük ki, bir ildə dövlət sektorunda çalışanlar 221,3 min nəfər azalıb, özəl sektorda isə 42,7 min nəfər artıb. Bu dəyişiklik muzdlu işçilərin sahələr üzrə bölgüsündə də

Özəl pensiya fonduna

məbləğdə transfert almağa davam edir. Açıqlanan büdcə göstəricilərinə əsasən Fondun 2025-ci il üzrə xərclərinin maliyyələşdirilməsi üçün 7 milyard 676 milyon manat nəzərdə tutulur. Bunun 7 milyard 617 milyon manatlıq hissəsini fondun gəlirləri, 59 milyon manatlıq hissəsini isə fondun əvvəlki illərdə yaradılmış ehtiyatından 2025-ci ilin xərclərinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilən vəsait təşkil edir.

Fondun 2025-ci il üçün gəlirlərinin 78,1 faizinin və ya 5 milyard 997 milyon manatının məcburi dövlət sosial sığorta (MDSS) daxilolmaları hesabına formalaşacağı proqnozlaşdırılır. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmaların 66,1 faizi qeyri-büdcə sektorunun, 33,9 faizi isə büdcədən maliyyələşən təşkilatların hesabına təmin ediləcək. Dövlət büdcəsindən DSMF-yə transfertin 1,6 milyard manata bərabər olacağı proqnozlaşdırılır.

Başqa bir məsələ özəl pensiya fondlarına xaricdə yatırım imkanının yaradılıb-yaradılmayacağıdır. Azərbaycanda real sektorun zəif inkişafı fonunda özəl pensiya fondlarının uğurlu yatırım edib, topladıqları vəsaitləri ən azı inflyasiya səviyyəsində indeksasiya etmələri mümkün deyil. Belə yatırım imkanını xarici bazarlarda daha genişdir. Lakin bu bazarlara çıxmaq üçün peşəkar komandalara ehtiyac var. Bu isə özəl pensiya fondu yaradacaq qurumlara sərt tələblərin qoyulması, onların fəaliyyətinə keyfiyyətli nəzarət mexanizminin formalaşdırılmasını tələb edir.

Onu da qeyd edək ki, özəl pensiya fondunu əhali üçün maraqlı edəcək əsas amil ödəyən şəxs vəfat etdiyi halda ödənilən vəsaitin geri qaytarılması imkanının olmasıdır. Məlumdur ki, DSMF-yə ödənişlər sığortatılan vəfat etdikdə onun ailəsinə, yaxud hüquqi varislərinə qaytarılır. Bu, xüsusilə son illərdə vətəndaşların ciddi narazılığına səbəb olsa da, dövlət bu sahədə hər hansı dəyişikliyi qəbul etmir...

Pensiyalarla bağlı müjdə - yeni proses başlanır

ola biləcəyi bildirilir. Bununla belə, vətəndaşın bu sistemə qoşula biləcəyi və birbaşa pensiya məbləğindən istifadə edə biləcəyi yaş, o cümlədən ödəniləcək birbaşa pensiya məbləği və bəzi digər məqamlar hələlik müzakirə predmetidir.

Qeyd edilib ki, burada açıq qalan məsələlərdən biri əhəlinin böyük qisminin minimum əmək haqqı müqabilində pensiya kapitalının daha aşağı olmasıdır. Bu isə ancaq onların minimal pensiya məbləğini formalaşdırmağa kifayət edir.

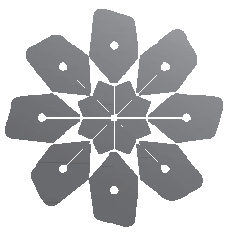
Müzakirə predmeti olan məsələlərdən biri isə özəl pensiya sisteminin özəl pensiya fondu və ya həyat sığorta şirkətləri vasitəsilə həyata keçiriləcəyidir. Bildirilib ki, özəl pensiya sisteminin həyat sığorta şirkətləri vasitəsilə həyata keçirilməsi sığorta bazarının inkişafı üçün yeni təkan ola bilər. Sığorta bazarı hər il minimum 400 milyon manat civarında artı bilər. Bu isə sığorta bazarının Mərkəzi Bankın 2028-ci ilə qədər ümumdaxili məhsulun 3 fa-

canda belə ödənişlərin yalnız əmək haqqına bağlanması ödəniş imkanlarını məhdudlaşdıracaq. Belə ki, əvvəla, ölkədə əməkhaqqının real məbləğinin rəsmiləşdirilməməsi halları kifayət qədər çoxdur. Özəl sektorda geniş təşəkkül tapan bu təcrübəyə əsasən işçinin maaşı əksər hallarda yalnız minimum əməkhaqqı məbləğində rəsmiləşdirilir, qalan hissə isə nağd formada ödənilir. Bu, bilavasitə əməkhaqqından ödənilən sosial sığorta haqlarından yayınmaq məqsədi daşıyır. Mövcud iş yerlərinin tələbatdan kəskin aşağı olduğu bir şəraitdə işçilər bu şərtlə razılaşmalı olurlar. Ötən illərdə açıqlanan məlumatlardan aydın olur ki, ölkə üzrə 1,7 milyon rəsmi əmək müqaviləsi ilə işləyən şəxslərin təxminən 400-450 min nəfəri minimum əməkhaqqından aşağı, yaxud ona bərabər maaş alırlar. Aydın məsələdir ki, bu, kağız üzərində belədir, demək olar ki, heç kim bu ilin yanvarından 400 manata çatdırılan minimum

əskini tapıb. Belə ki, öən il muzdlı işləyənlərin 19,0 faizi təhsil, 18,7 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 12,8 faizi sənaye, 8,4 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,7 faizi tikinti, 6,4 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,2 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,8 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 3,3 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,2 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 14,5 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olub. Yeni təhsil, sosial müdafiə, sosial təminat dövlət idarəetməsi və sair dövlətin payı həlledici olan sahələrdə işçi sayı azalıb. Bu azalma həm də əmək haqqı tam rəsmiləşən şəxslərin sayının azalması deməkdir.

Başqa bir problemli məsələ torpaq payı olduğuna görə kənd təsərrüfatında məşğul kimi qeyd olunan 1,5 milyona yaxın şəxsin özəl pensiya fonduna ödənişi məsələsidir. Məlumdur ki, onlar faktiki olaraq işləməsələr də, rəsmi statistika məşğul əhali kimi qeydə alınırlar. Lakin onların nə rəsmi əmək müqaviləsi, nə də sosial ödənişləri həyata keçirilmir. Bu şəxslərin özəl pensiya fonduna ödənişlərinin tənzimlənməsi üçün xüsusi halın müəyyənəlməsi lazımdır.

Bir sözlə, əgər özəl pensiya fonduna ödənişlər rəsmi gəlirlərə bağlanacaqsa, böyük uğur gözləməyə dəyməyəcək. Nəzərə almaq lazımdır ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun özü xərclərini qarşılamaq üçün dövlət büdcəsindən böyük

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

“Gənc nəslin milli mənlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyə olunması dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri olaraq qalır. Belə ki, 90-cı illərin əvvəlində ölkədə yaranmış xaoslu vəziyyətin kökündə dayanan əsas məsələlərdən biri də gənclərlə işin unudulması idi”.

Bu fikirləri “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında **Milli Məclisin deputatı Azər Badamov** bildirir.

Onun sözlərinə görə, həmin dövərdə gənclər hara getdiklərini və məqsədlərinin nədən ibarət olduğunu bilmirdilər: “Amma Ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra gənclərlə fəal işin aparılmasına, koordinasiya olunmuş şəkildə istiqamətləndirilməsinə başlanıldı. Belə ki, 1994-cü ildə Gənclər və İdman Nazirliyinin yaradılması, 1996-cı ildən başlayaraq gənclər forumlarının keçirilməsinə başlanması gənclərimizin qarşısında müəyyən vəzifələrin qoyulması üçün şərait yaratdı”.

Deputat vurğulayıb ki, Azərbaycan gəncləri vətənpərvərdir, sadəcə, onların vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında boşluq yaranmamalıdır: “Bu baxımdan, ölkəmizin hər bir guşəsində yaradılmış gənclər evləri

gənclərlə iş aparılmasında xüsusi rol oynamağa başladı. Belə ki, gənclərimiz özünü tək hiss etməyərək Vətənə sevgi ilə böyüdü. Azərbaycanda idmana ayrılan diqqət də gənclərin vətənpərvərlik ruhunda inkişafına xidmət edən amillərdəndir. Belə ki, dövlətin hesabına idman kompleksləri tikilərək gənclərimizin istifadəsinə verildi. Gənclərimizin sağlam və kamil böyüməsi üçün imkanlar formalaşdırıldı. Bu gün Azərbaycan gənclərinin dünyanın idman və mədəni arenalarında himnimizi səsləndirməsi və üçrəngli dövlət bayrağımızı dalğalandırması hər birimizə qürur verir”.

A.Badamov xatırladıb ki, Azərbaycan gəncliyinin qarşısında torpaqların işğaldan azad edilməsi kimi böyük bir vəzifə dayanırdı: “Torpaqlarımız işğal altında olduğu dövrdə hər bir uşaq Şuşada üçrəngli dövlət bayrağımızın dalğalandırılması ruhunda böyüyüb. Məhz Prezident İlham Əliyevin

rəhbərliyi altında böyüyən gəncliyimiz qəhrəmanlıq göstərərək Azərbaycanı qalib ölkəyə çevirdi. Onu da qeyd etməliyəm ki, sinəsini düşməngülləsinə sipər edərək torpaqlarımızı işğaldan azad edən gənclərimizin əksəriyyəti torpalarımızın işğal altında olduğu dövrü görməyib. Amma onlara

aşılana vətənpərvərlik ruhu və milli mənlik şüuru gənclərimizi Vətən fədailərinə çevirdi.

Bu gün torpaqlarımız azad olunub, ərazilərimizdə suverenliyin bərpa olunmasına baxmayaraq gənc nəslin tərbiyəsində boşluq yaranmamalıdır. Milli mənlik şüurunun və vətənpərvərlik ruhunun tərbiyəsi isti-

qamətində işlər davamlı şəkildə aparılmalıdır. Məhz Vətəni seven və gələcəyimizi etibar edə biləcəyimiz gəncliyimiz sayəsində müstəqilliyimiz əbədi olacaqdır”.

Deputat diqqətə çatdırıb ki, xaricdən gəncləri yoldan çıxartmağa və onların şüurunun zəhərlənməyə çalışan çirkin qüvvələrin fəaliyyəti həmişə olub və olacaqdır: “Həmin qüvvələr gənclərin milli mənəvi şüurunun inkişaf etdirilməsində boşluğun yaranmasını gözləyirlər. Amma dövlət olaraq hər birimiz buna imkan verməməli və doğma Azərbaycanımızın güclənməsi və inkişafı naminə gənclərimizin yanında olmalıyıq. Yeni bu istiqamətdə aparılan siyasətin konkret sərhədi və ya yetərliyi olmamalıdır. Hər zaman gənclərin yanında olmalı, onlara dəstək göstərərək təcrübəmizi bölüşməli, keçdiyimiz çətin günlər və bu günün qazandırdığı nailiyyətlərimiz haqqında məlumatlandırılmalıyıq”.

Deputatın qənaətinə, gənclərimizin milli-mənəvi şüurunun inkişafında təhsil müəssisələri xüsusi rol oynamalıdır: “Çünki hər bir şagird məktəb skamiasında oturduğu andan Vətəni və milli kimliyimizi hiss etməli və özündə yaşatmalıdır. Bu baxımdan orta və ali məktəblərdə gənclərin milli mənəvi şüurunun inkişafı istiqamətində xüsusi proqramlar hazırlanmalı, tədbirlər təşkil olunmalıdır. Gənclər heç zaman özünü tək və diqqətdən kənar hiss etməməlidir. Gənclərin asudə vaxtının təşkili istiqamətində tədbirlər və xüsusi proqramların keçirilməsi intensivləşdirilməlidir. Qısa olaraq demək olar ki, gənclərimizin vaxtı dəyərli olmalı, daima onların məşğuliyyəti ilə bağlı məsələlərin həll olunmasına dəstək göstərilməlidir. Məhz belə olan halda gənclərimizin inkişafı düzgün istiqamətlənər və ölkəmiz daha da güclənər”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Balakəndəki dəhşətli ailə cinayətinin yeni detalları

Yeniyyətmanın anası və qardaşı məhkəmə zalında həbs edildi

15 yaşında atasını öldürməkdə təqsirli bilinərək həbs edilən C.Bayramovun qardaşı və anası da həbs edilib. Onlar cinayətin gizlədilməsinə kömək etməkdə təqsirli biliniblər. Ana və oğlu məhkəmə zalında qandallanıb. İstintaq zamanı onların meyiti gizlətmək planları üzə çıxıb.

Musavat.com xəbər verir ki, qətl hadisəsi 2023-cü ilin dekabr ayında Balakəndə baş verib. 2008-ci il təvəllüdlü C.Bayramov ailə münaqişəsi zəminində 1975-ci il təvəllüdlü atası Qəhrəman Bayramovu balta ilə vuraraq öldürüb.

C.Bayramov Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökümü ilə 7 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Məlumatla görə, mərhum Qəhrəman Bayramov hadisədən bir müddət əvvəl həbsxanadan azadlığa buraxılıbmış. Hadisə günü Qəhrəman Bayramov arvadı ilə mübahisə edən zaman ona bıçaq çəkib. Bu zaman anasını qorumaq istəyən C.Bayramov balta ilə atasının başına zərbə vurub. Atasını yığılandıqdan sonra C.Bayramov ona bir neçə zərbə də vurub.

C.Bayramovun həbsindən sonra anası və qardaşı da məsuliyyətə cəlb edilib. Müəyyən edilib ki, ana və iki oğlu

meyiti gizlətmək istəyiblər.

Qəhrəman Bayramov öldürəndən sonra oğlu polisə təslim olmaq istəyib. Lakin anası Arzu Bayramova buna icazə verməyib. Arzu Bayramova oğluna təslim olacağı halda özünü öldürəcəyini deyib. Bundan sonra ana iki oğlu ilə birlikdə meyiti gizlətməyə çalışıb.

Onlar meyiti əvvəlcə qara sellafon torbaya qeyirərək ədalətə büküblər. Qana bulaşmış eşyaları qara sellafon torbaya yığıblar. Əlcəklərdən və yuyucu vasitələrdən istifadə edərək qana bulaşmış yerləri siliblər.

Baltanı da yuyaraq tiyəsini eyvanda gizlədiblər. Meyiti maşına qoyaraq Balakən rayonu ərazisində bir neçə dəqiqə gəziblər. Onlar meyiti gizlətmək üçün yer axtarıblar. Lakin tapmadıqda evə qayıdıblar. Evə gəldikdən sonra bir neçə saat dincəliblər. Qərara gəliblər ki, meyiti Mazımçay çayının Balakən rayonu İsaqlığına kendi ərazisindən keçən hissəsində yerləşən körpüdən atsınlar. Bu məqsədlə evdən çıxıblar. Meyiti bükükləri ədalətə və sellafonları çıxarıb körpüdən çaya atıblar. Diger eşyaları isə başqa bir ərazidə gizlədiblər.

Meyiti gizlətməkdə təqsirləndirilən mərhumun oğlu İlyas ifadə verə zaman yuxarıda yazılanları təsdiq edib. Bildirib ki, qardaşı atasını öldürəndə evdə olmayıb: “Anam zəng edib təcili evə gəlməyimi istədi. Evə çatanda gəlib maşına oturdular. Anam ağlayaraq qardaşıma atamı vurduğunu dedi. Atam anamı təhqir edərək onu öldürmək istəyib. Qardaşım da buna görə onu vurub. Mən qardaşıma 15 yaş olduğuna görə qətl törətdiyinə inanmadım. Dedim ki, atamı xəstəxanaya aparacağam. Anam dedi ki,

artıq gecdir. Buna görə də meyiti gizlətmək qərarına gəldik. Əvvəlcə maşınla gəzdik. Yer axtarırdıq. Amma tapa bilmədiyimiz üçün evə qayıtdıq. 1-2 saat yatandan sonra oyanıb yenidən meyiti necə gizlədəcəyimizi düşündük. Çaya atmaq qərarına gəldik. Meyiti çaya atandan sonra əməlgilə getdik. Şübhələnməsinlər deyər əməlim yoldaşından atamı soruşduq. Atamın evdən çıxıb geri qayıtmadığını dedik. Diger əməlgilə də getdik ki, guya atamı axtarırdıq. Bu əməlimdən peşmanam”.

Mərhumun arvadı Arzu Bayramova da dindirilən zaman əməlinədən peşman olduğunu deyib. Oğlunun ifadəsinə oxşar ifadə verən Arzu Bayramova bildirib ki, ərinin şiddət və təzyiqlərindən bezdiyi üçün onunla tez-tez mübahisə edirmişlər. Sonuncu mübahisə zamanı əri ona bıçaq çəkib. Oğlu da onu müdafiə etmək üçün ərinə öldürüb. Onun sözlərinə görə, oğlu polisə təslim olmaq istəsə də icazə verməyib: “Qorxmışdım. Oğlumun mənə görə həbsə düşməsinə istəmirdim. Ona görə də meyiti gizlətməyi mən təklif etdim”.

Qətl törətməkdə təqsirli bilinən C.Bayramov anası və qardaşının cinayət işində şahid qismində ifadə verib. O, qətl baş verən gün yaşananları belə danışıb: “Anam-

la atam mübahisə edirdilər. Atam anamı əxlaqsızlıqda, polislərə məlumat verməkdə günahlandırırı. Həmin vaxt anam balıq bişirirdi. Atam da ara içə-içə anamla mübahisə edirdi, qışqırırdı. Mən də onları dinləyirdim. Evdən çıxacaq dım, amma atamın daha da əsəbləşdiyini görəndə fikrimi dəyişdim. Atamın anama nəse edəcəyindən qorxdum. Bir az sonra atam anama təpik atdı. Əlinə bıçaq götürüb boğazına dirədi. Bunu görüb qorxduğum üçün baltanı götürüb atamın başına arxadan vurdum. Anam bunu görüb qorxdı. Atamı mənədən uzaqlaşdırmaq istəsə də yerə yıxılarda bir neçə zərbə də vurdum. Sonra anamı otaqdan çıxarıb sakitləşdirdim. Atam yerdə tərənirdi. Bir neçə dəqiqə sonra otağa qayıdanda gördüm ki, sürünərək yerini bir metr dəyişib. Amma artıq tərənirmirdi. Gedib polisə təslim olmaq istədim. Amma anam icazə vermədi. Sonra da meyiti gizlətmək istədik”.

50 yaşlı Arzu Bayramova və 24 yaşlı oğlu İlyas Bayramov xüsusilə ağır cinayəti hüquq-mühafizə orqanlarından gizlətməkdə təqsirli biliniblər. Məhkəmənin hökmü ilə hər ikisi 2 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. İbtidai istintaq zamanı barələrində polis nəzarətinə verilə qətimkan tədbiri seçilmiş ana və oğlu məhkəmə zalında həbs olub.

İlkin MURADOV, “Yeni Müsavat”

Azərbaycanda daşınmaz əmlakın qeydiyyatı, xüsusilə mülkiyyət hüququnu təsdiq edən çıxarış ("kupça", "əmlak şəhadətnaməsi") alınması uzun illərdir ki, vətəndaşların ən ağır problemlərindən biri olaraq qalır. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə bu məsələyə toxunub, müvafiq fərman və sərəncamlar imzalayıb, lakin bu sənədlərin real nəticələrə çevrilməsi gözlənilən səviyyədə olmayıb.

"Qarabağı aldıq, Bakıda evimizə çıxarış ala bilmirik" - Gürcüstanda problemi iki ilə həll ediblər

Prezident İlham Əliyev 2019-cu il fevralın 19-da imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında ipoteka kreditləşməsi və daşınmaz əmlak bazarının inkişafına dair əlavə tədbirlər haqqında" fərmanda daşınmaz əmlakın qeydiyyatı prosesinin sadələşdirilməsi və sürətləndirilməsi barədə göstəriş verib. Bundan əvvəl 2009-cu ildə "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Qanuna edilən dəyişikliklərlə də bu sahənin tənzimlənməsi məqsəd qoyulmuşdu. 2016-cı ildə isə Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə torpaq sahələrinin sənədləşməsi proseduru yüngülləşdirildi. Eyni zamanda 2014-cü ildə imzalanmış "Elektron xidmətlərin təşkili haqqında" fərman daşınmaz əmlakın elektron qaydada qeydiyyatını nəzərdə tuturdu.

Bununla belə, xüsusən Bakıda və Abşeron yarımadasında, eləcə də kənd yerlərində sənədsiz evlərin sayı 500 minə çatır. Prezident 2018-ci ilin sentyabrında qeyd etmişdi ki, əmlak şəhadətnaməsi məsələsi Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı üçün kritik əhəmiyyət daşıyır.

Bəs verilən fərman və sərəncamlar niyə əmlak şəhadətnaməsi problemini aradan qaldırmır?

Bu problemin obyektiv və subyektiv səbəbləri var.

Sovet dövründə aparılan torpaq bölgüsü və qeyri-rəsmi tikililər, bələdiyyələrin torpaq əmlakı zamanı dövlət qeydiyyatının aparmaması, köhnə sənədlərin - texniki pasport, qərar, çıxarışların yeni qanunvericiliyə uyğun olmaması, dövlət orqanları ara-

sında məlumat mübadiləsinin zəifliyi obyektiv səbəblər sırasındadır. Azərbaycan vətəndaşının qarşısında dayanan ən əsas problem isə məsul dövlət qurumlarının, vəzifəli şəxslərin bu problemin uzanmasında maraqlı olmasındadır. Rüşvət və bürokratik əngəllər vətəndaşa evi üçün şəhadətnamə almağa, yaşadığı torpağa sahiblənməyə imkan vermir.

2004-cü ilə qədər qonşu Gürcüstanda da belə olub.

Lakin Gürcüstan 2004-cü ildə problemin köklü şəkildə həllinə qərar verib. 2004-cü ildən 2006-cı ilə qədər daşınmaz əmlak qeydiyyatında dərin islahatlar həyata keçirib. Bunun üçün Beynəlxalq Bank və Dünya Bankının texniki yardımı ilə vahid "Daşınmaz Əmlak Agentliyi" yaradılıb. Gürcüstanda istənilən vətəndaş internet üzərindən mülkiyyət sənədinə baxa, cəmi 1-2 gün ərzində əmlak aktı ala bilər. 2012-ci ildən bütünlüklə reyestr elektronlaşdırılıb. Bundan başqa, Gürcüstanda qanunsuz tikililər üçün 2010-cu ildə amnistiya tətbiq olunub. Sənədsiz evlərə dövlət tərəfindən status verilib və qeydiyyatla alınıb. Nəticədə hazırda Tiflisdə sənədsiz ev demək olar ki, qalmayıb.

Azərbaycan Respublikasında daşınmaz əmlakın dövlət qeydiyyatı "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Qanun (2004-cü il, 12 fevral) ilə tənzimlənir. Qanunun 4-cü maddəsinə əsasən, daşınmaz əmlakın hüquqi statusu yalnız dövlət qeydiyyatından keçməklə təsdiq edilir.

Bu sənəd olmadan, yeni əmlak şəhadətnaməsi alınmadan mülkiyyət hüququ tam təsdiqlənmiş sayılır.

Azərbaycan qanunvericiliyində faktiki tikili olan, lakin torpaq sahəsinə dair çıxarış olmayan evlər üçün tam leqallaşdırma proseduru nəzərdə tutulmayıb. Gürcüstanda, eləcə də Ermənistanda bu problem qanunla tənzimləndiyi halda, Azərbaycanda bu istiqamətdə real hüquqi akt mövcud deyil.

1999-cu ildən sonra bələdiyyələr tərəfindən verilən torpaq sahələrinin çoxu dövlət reyestrində qeydiyyatdan keçirilməyib. Torpaq Məcəlləsi və "Bələdiyyə mülkiyyəti haqqında" Qanuna əsasən, belə torpaq sahələrinin də dövlət qeydiyyatına alınması şərtidir. Amma təcrübədə bu mexanizm işləmir.

2014-cü ildən tətbiq edilən elektron xidmətlərin (https://e-emdk.gov.az) əhatə dairəsi hələlik məhduddur. Xüsusilə Bakıtrafi kəndlərdə yaşayanlar üçün elektron xidmətlər əlçatan deyil. Bu isə hüquqi proseslərin ləngiməsinə səbəb olur.

Bu problemin illərlə həll edilməməsi ipoteka bazarında da canlanma yaranmasını engəlləyir. "İpoteka haqqında" Qanuna əsasən, yalnız kupçalı evlər ipoteka predmeti ola bilər. Sənədsiz tikililərin bank təminatı kimi qəbul edilməməsi sənədsiz mülk sahibi olan vətəndaşların maliyyə bazarından faktiki kənarda qalmasına gətirib çıxarır. Gürcüstanda isə həтта qeydiyyat prosesi davam edən evlər müvəqqəti ipoteka predmetinə çevrilə bilər.

Gürcüstanla müqayisədə Azərbaycanda qeyri-qanuni tikililərin leqallaşdırılması üçün "torpaq və tikili amnistiya haqqında" xüsusi qanun mövcud deyil. Halbuki "Əmlak amnistiya haqqında" ayrıca qanun layihəsi parlamentdə uzun illərdir müzakirəyə çıxarılıb.

"Daşınmaz əmlakın amnistiya haqqında" qanun layihəsi qəbul edilməklə, problemin həlli mümkündür. Bələdiyyələr tərəfindən verilmiş sənədlərin hüquqi qüvvəsinin bərpası üçün keçid müddəaları müəyyən etməklə də problem bitirmək olar. Gürcüstan modeli ilə uyğun vahid əmlak reyestri orqanı yaradılaraq İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyinə verilməsi də problemin həlləməsi olardı.

Gürcüstanın təcrübəsi göstərir ki, ciddi siyasi iradə, hüquqi amnistiya və tam elektronlaşdırma ilə bu problem 3-5 il ərzində tam aradan qaldırıla bilər. Azərbaycanda isə hüquqi mexanizmlərin yarımçıq olması və texniki gerilik satış şəhadətnaməsi probleminin həlləməsinin qarşısını alır. Qanunvericilikdəki boşluqlar və korrupsiya amili "kupça" probleminin aradan qalxmasına imkan vermir. Bəzi ekspertlərin fikrincə, Gürcüstandakı kimi vahid reyestr orqanının yaradılmaması və amnistiyanın tətbiq edilməməsi əsas maneələrdəndir.

Əgər dövlət Bakıda və Abşeronda sənədsiz evlərə kütləvi amnistiya versə, bu, həm büdcəyə əlavə gəlir gətirər, həm də vətəndaşın hüququnu tanıyır. Amma prosesin gecikməsi daha çox yerli məmurların maraqları ilə

**Az-Caspian
CONSTRUCTION**

Qarabağda milyonlar qazanan şirkət vergi ödəmir- iki milyona yaxın borcu var

"Az-Caspian CONSTRUCTION" MMC dövlətə olan borcunu ödəmir. MMC-nin külli miqdarda vergi borcu var.

Musavat.com xəbər verir ki, hazırda MMC-nin 1 milyon 700 min manatdan çox vergi borcu yaranıb. Şirkət nəhəng dövlət layihələrinin icrasında qazanc əldə etsə də dövlətə olan vergi borcunu ödəmir.

Şirkətin rəsmi saytında yer alan məlumatlardan görünür ki, bu günə qədər MMC tərəfindən "AzərXalça" ASC-nin sifarişləri ilə Nardaran Xalça fabriki, Fəhlə əlləri parkı, İDEA-nın bir neçə ABAD heyət layihəsi, Bilgəh sanatoriyası və restoranı, "Caspian Vista Residence" kimi layihələr həyata keçirilib.

İşğaldan azad edilən bölgələrdə də şirkətə yeni layihələr etibar edilib. Suqovuşanda məscid tikintisi, Suqovuşanda orta məkəbin tikintisi, Suqovuşan qəsəbəsi kotec tipli yaşayış evləri və 2 mərtəbəli butik otelin tikintisi, Talış kəndində fərdi yaşayış evlərinin tikintisi, məktəb binasının tikintisi də bu MMC-yə həvalə edilib.

MMC-yə Xankəndi şəhərində yerləşən yaşayış binalarının tikintisi üçün 4 milyon 550 min manat, Ağdam və Tərtər rayonlarında fərdi yaşayış evləri və qeyri-yasayış obyektlərinin tikintisi, təmiri və bərpası üçün 9 milyon manata yaxın vəsait ayrılıb.

Dövlətdən aldığı layihələrdən milyonlar qazanan MMC-nin nizamnamə kapitalı cəmi 20 manatdır. Şirkətin qanuni təmsilçisi İbadov Rəşad Əsəd oğludur.

Şirkət dəfələrlə Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq vergi hesabatını və ya onu əvəz edən arayışı vaxtında təqdim etməməyə görə maliyyə sanksiyaları ilə üzləşib.

■ **İ. MURADOV,**
Musavat.com

10 nəfərin öldüyü yanğınla bağlı məhkəmədə zərərçəkmişlər dindirilib

"Bakı Ağac Emalı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (ASC) ərazisində yerləşən mebel emalatxanasında 10 nəfərin ölümü, 23 nəfərin xəsarət alması ilə nəticələnən partlayışla bağlı təqsirli bilinən şəxslərin cinayət işi üzrə məhkəmənin növbəti prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, bu gün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Elmin Rüstəmovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə zərərçəkənlər ifadə verib.

Zərərçəkən Mircəlal İsmayilov bildirib ki, partlayış birdən baş verib. Onun ümumilikdə şikayəti və tələbi yoxdur.

Digər zərərçəkən Mehriyar Həqqi isə ifadəsində qeyd edib ki, partlayış vaxtı ora alət götürməyə gedib. Hadisə zamanı o, üzündən müxtəlif xəsarətlər alıb. Zərərçəkən ona dəyən ziyanın qarşılandığını deyərək şikayətçi olmayıb.

Digər zərərçəkən Rəhif Babayev partlayış vaxtı qardaşının çalışdığı sexə ona yardım etməyə getdiyini deyib: "Partlayış olanda mənim BMW markalı avtomobilimə 6500 manat dəyərində ziyan dəyib, lakin zərər bu günədək ödənilməyib".

bağlıdır. İqtisadi baxımdan bu, bazara dinamika verəcəkdir.

Uzun illərdir ki, Azərbaycanda torpaq və tikili amnistiya elan edilməsi müzakirə olunur. Lakin bu müzakirələrin real nəticəsi yoxdur.

Azərbaycanda elektron reyestr olsa da, tam şəkildə tətbiq olunmur. Yerli icra strukturlarının səlahiyyətlərindən evi üçün sənəd almaq istəyən vətəndaşdan rüşvət

qoparmaq üçün istifadə edirlər. Yerli icra strukturlarının səlahiyyətləri məhdudlaşdırmaqla vahid dövlət agentliyi yaradılmalıdır.

Gürcüstan modeli Azərbaycan üçün nümunə ola bilər.

Bütün bu tədbirlər sözügedən problemi tarixin arxivinə göndərə və vətəndaşların mülkiyyət hüququnu real təmin edə bilər.

■ **EİŞAN MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Yay ayları təkcə istirahət və dəniz mövsümü ilə yox, eyni zamanda məhsulların bolluğu ilə əlamətdar olur. Ənənəvi olaraq bu fəsildə meyvə-tərəvəzlərin qiymətləri enir, bazarlarda canlanma yaşanır. Amma bu il tablo bir qədər fərqlidir.

Mövsümün ilk ayı artıq yan olub. Lakin Bakı və ətraf ərazilərdə yerləşən bazarlarda, marketlərdə müşahidə olunan qiymətlər alıcıları sevindirmir. Alça, gilə, ərik, çiyələk, şaftalı kimi mövsüm meyvələri bazarda bəzi. Təkcə bazarlarda yox, yaşıyış məntəqələrinin heyətlərində, yol kənarlarında yeşiklərdə istehlakçılara məhsullar təklif olunur, ancaq bu bolluğa baxmayaraq, qiymət baxımından ucuzlaşma hiss olunmur.

Əksinə, ötən ille müqayisədə bəzi məhsullarda qiymət 20-30% arasında artıb.

Normalda məhsul bolluğu bazarda təklifi artırdığı üçün qiymətləri aşağı salmalı idi. İqtisadi qanunlara görə, tələb sabit qalarsa, təklifin artması qiymətlərin enməsi ilə nəticələnə bilər. Bu, müşahidə olunur. Xüsusilə də supermarketlərdə qiymətlərin bazarlara nisbətən 2-3 dəfə baha olması istehlakçının narazılığına səbəb olur.

Bəzi satıcılar məhsulu vaxtında sata bilmədikləri üçün tonlarla meyvə və tərəvəzi ya ucuz qiymətə verməyə məcbur qalır, ya da tamamilə xarab olduquna görə zibil qutularına atırlar. Alıcının cibinə uyğun qiymət tapmaq çətinləşdikcə, məhsul tarladan süfrəyə çatmamış israf olur.

Supermarketlərin meyvə-tərəvəz bölməsində qiymətlər, demək olar ki, mövsümi dəyişikliklərə o qədər də reaksiya vermir. Burada əsas səbəblərdən biri logistik zəncirdəki ara mərhələlərin çoxluğu

və qiymətə əlavə olunan xidmət xərcləridir. Digər səbəb isə bazar rəqabətinin zəif olmasıdır - iri supermarket şəbəkələri qiymətləri uzun müddət sabit və yüksək səviyyədə saxlamaq imkanına malikdirlər.

Kənd təsərrüfatı üzrə ekspertlər hesab edirlər ki, qiymətlərin hələ bir müddət yüksək qalması mümkündür. Əsas səbəb kimi daşınma xərcləri, qablaşdırma, soyuducu anbar ehtiyacları və bazarlardakı qeyri-şəffaf qiymət formalaşması göstərilir. Bununla yanaşı, bəzi hallarda məhsul yığımının pik həddə çatmaması, ixracın artırılması kimi faktorlar da daxili bazarda qiymətləri tənzimləyir.

Mövzu ilə bağlı iqtisadçı Xəlid Kərimli "Yeni Müsavat"a danışdı: "Keçən il benzin və dizel yanacağı bahalaşdı. Nəticədə meyvə-tərəvəzin daşınma xərcləri də artdı. Digər tərəfdən, Tarif Şurası bu ilin yanvar ayında işığın, qazın qiymətində dəyişiklik etdi və 20-25 faiz artım oldu. Bütün bunlar öz növbəsində meyvələrin saxlanması, yetişdirilməsinə öz təsirini göstərdi. İstixanalarda pomidor yetişdirmək üçün sadaladığım enerjiden istifadə olunur. İndi bazarda satılan pomidorun ek-səriyyəti də istixanalarda gətirilir. Açıq sahə pomidoru hələ iyul ayında bazarlara gətiriləcək.

İstixana tərəvəz yetişdirmək üçün isitmə və işıqlandırma lazımdır. Qazın, işığın qiyməti qalxandan sonra, əlbəttə ki, bu, məhsulun qiymətində də öz sözünü deyəcək.

Məhsul bol, qiymətlər yüksək - bu yay meyvə-tərəvəz niyə ucuzlaşmır?

Həmçinin bu il minimum əməkhaqları 15 faiz artdı. Bu əhaliyə müsbət təsir göstərsə də, sahibkarların xərcini artırdı. Çünki son 3-4 ayda orta aylıq əməkhaqqı 10 faiz artdı. Beləliklə, sahibkarın xərci əvvəlki dövrlə müqayisədə çoxalır. Daşıma, yetişdirmə, satış qiymətləri zəncirvari şəkildə dəyişir. Bunlar qiymətlərin ödənilməsi kimi olmasına imkan vermir. Məhsul o zaman ucuz ola bilər

ki, sahibkar onu sata bilməsin və ziyanə getməsin deyər dəyər-dəyməzə versin. Amma bu, mütəmadi ola bilməz.

Meyvə-tərəvəz kütləvi satış dövründə, yəni açıq sahələrdə yetişdikdən sonra ucuzlaşacaq. Həmçinin yayda istixanaların da xərci az olur. Bu da qiymətləri aşağı salacaq. Ümumilikdə isə ötən ille müqayisədə qiymətlər aşağı olma-yacaq. Çünki sahibkarın xərci

artıb. Sadəcə olaraq, nisbətən enmələr müşahidə olunacaq".

Qeyd edək ki, bazarlarda pomidorun qiyməti 1 manatdan başlayır. Daha dadlı pomidorun kilosunu 1 manat 50 qəpiyə də almaq olar. Xiyarın minimal qiyməti isə 70 qəpikdir. Badımcın 1 manata, 1 manat 50 qəpiyə, lobya isə 2 manata təklif olunur.

Meyvələrdən gilə 4-6-8 və daha baha qiymətə satılır. Çi-

yələyin qiymətində enmələr müşahidə olunur. Bir həftə öncə çiyələk 4 manat 50 qəpiyə satılırdısa, hazırda 2 manat 50 qəpiyə almaq mümkündür. Bazarə təzə alma da gəlib, kilosunu 1 manata satılır. Meyvələr içərisində ən bahalılarından biri də ərikdir. Növündən asılı olaraq 2 manat 50 qəpik və 3 manata satılır. Şəhərin bəzi yerlərində əriyi 1 manat 50 qəpiyə təklif edirlər. Şaftalının nisbətən cırı növünü 1 manat 50 qəpiyə almaq mümkündür.

Bu il havaaların uzun müddət sərin keçməsi, yağintılar, dolu və güclü küləklər də qiymətə öz təsirini göstərib. Havaaların sərin keçməsi meyvə və tərəvəzin açıq sahələrdə yetişməsinə gecikdirib.

Istehlakçılara tövsiyə olunur ki, meyvə-tərəvəz alarkən yalnız supermarketlərlə kifayətlənməsinlər. Yerli kənd təsərrüfatı yarmarkaları, birbaşa fermer satışları və ucuz bazarlarda da qiymətləri müqayisə etsinlər. Həmçinin məhsulu təkcə görünüşə görə deyil, keyfiyyətinə və saxlanma müddətinə görə də seçmək vacibdir.

■ **Səhənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Maşın bazarı iflic vəziyyətdə - avtomobil almaq istəyənlər oxusun!

Azərbaycan avtomobil bazarında son aylarda müşahidə olunan səs-sizlik təsadüfi deyil. Bu, təkcə mövsümi və ya qısamüddətli marağ azalması deyil, əslində dərin bir struktur böhranının əlamətidir. Qiymətlər düşür, modellər artır, çeşidlər genişlənir, amma bazarda real alıcı yoxdur.

Yeni həm yeni, həm də ikinci əl avtomobil bazarı iflic vəziyyətdədir. Əvvəllər satış üçün bir neçə gün kifayət edirdisə, indi eyni avtomobilin satışı üçün bir neçə ay gözləmək lazım gəlir. Modern.az saytı maşın satışı bazarındakı vəziyyəti araşdırıb.

Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, 2024-cü ildə Azərbaycana 91 838 avtomobil idxal olunub. Bu, əvvəlki ilə müqayisədə 4,3 faiz azalma deməkdir. Lakin idxal olunan avtomobillərin ümumi dəyəri 1,84 milyard dollara çatıb. Ölkəyə gətirilən nəqliyyat vasitələrinin sayı azalsa da, keyfiyyəti və qiyməti artıb. Ən diqqətçəkən məqam odur ki, bu avtomobillərin mühüm hissəsini Çin mənşəli BYD, "Chery", "Haval", "Geely" kimi brendlər təşkil edir. Bu avtomobillər həm distribütorlar, həm də vətəndaşlar tərəfindən ölkəyə gətirilir. Bu maşınlar bazarda ucuz, zəmanətli və texniki cəhətdən yeni alternativ kimi qəbul olunur.

Məlumdur ki, Azərbayca-

nın avtomobil bazasının böyük hissəsi "ikinci əl" idxal avtomobillərdən asılıdır və bu sahə əsasən fiziki şəxslərin kommersiya fəaliyyəti kimi formalaşıb. Son illərdə Cənubi Koreya istehsalı olan modellər - "Kia Sorento", "Cerato", "Hyundai Santa Fe", "Elantra", "Kia Rio" - geniş yayılıb. Bu modellərin qiyməti 18 min manatdan 40 min manata qədər dəyişir. Ən ucuz model adətən "Kia Rio", ən bahalı isə "Hyundai Santa Fe" olur. Yaponiyadan idxal olunan "Toyota Prius" və digər hibrid modellər də populyardır.

Niyyə köhnə maşınların satışında azalma yaranıb?

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, hazırkı vəziyyət gözənilən idi: "Son 1-2 ildə Çin avtomobilləri Azərbaycan bazarını kəskin şəkildə dəyişib. Əgər əvvəllər insanlar əsasən Almaniya, Yaponiya, Koreya istehsalı olan "ikinci əl" avtomobillərə üstünlük verirdisə, indi eyni qiymətə salon avtomobili almaq imkanı var. Ən vacib üstünlük zəmanət və texniki xidmət paketidir. Çünki "ikinci əl" maşın alarkən heç kim mühərrikin və ya yürüşün real vəziyyətinə 100 faiz əmin ola bilmir".

Ekspert qeyd edir ki, Çin

brendlərinin təklif etdiyi modellər xüsusilə kreditlə və ilkin ödənişsiz alınma imkanına görə daha çox marağ doğurur: "Əvvəllər kreditlə yalnız bahalı modellər alınır. İndi isə 20-25 min manat civarında BYD, "Chery" modelləri 3-5 illik kreditlə təqdim olunur. Bu isə işlənməmiş avtomobillər bazasını çətin duruma salıb. İnsanlar artıq köhnə Koreya maşınlarını alarkən qınavıcı sual verirlər".

E.Muradlı deyir ki, köhnə avtomobillərin bazasının tam çökməsi hələ baş verməyib, amma proses başlayıb: "Hazırda "ikinci əl" avtomobillər ancaq qiymət ciddi şəkildə

ucuzlaşsa satıla bilər. Alıcı düşünür ki, yeni Çin maşını alsın, yoxsa köhnə "Hyundai", KIA. Bu avtomobillərin köhnəsi ən azı 5-6 min manat ucuz olmalıdır ki, alıcı ona marağ göstərsin. Bu fərq olmadığı müddətdə işlənməmiş avtomobillərin bazarı iflic vəziyyətdə qalacaq".

Ekspertin sözlərinə görə, vəziyyəti dəyişmək üçün ya Avropadan keyfiyyətli "ikinci

ci əl" maşınların daha ucuz qiymətə gətirilməsi təmin olunmalıdır, ya da yerli montaj zavodlarının fəaliyyəti genişləndirilməlidir: "Əks halda, Çin markalarının bazardakı hökmranlığı daha da artacaq. Bu həm də gələcəkdə ehtiyat hissələri və texniki xidmət bazarını da dəyişəcək".

■ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

"Zeytun" apteklərində Tarif Şurasının qərarlarına əməl edilmədiyi üzə çıxıb

Prezident yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarlarına Nəzarət Dövlət Agentliyi "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında" Qanuna əsasən apteklər şəbəkəsi olan "Zeytun Pharmaceuticals" MMC haqqında inzibati xəta protokolu tərtib edib.

Bu barədə "Report"a agentlikdən məlumat verilib.

Bildirilib ki, şirkətin apteklərində dərman vasitəsi Tarif (qiymət) Şurasının təsdiq etdiyi pərakəndə satış qiymətinin yuxarı həddindən baha satılıb. Bununla da İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 221.3-cü bəndinə əsasən (Dövlət qeydiyyatından keçmiş dərman vasitəsinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada tənzimlənən qiymətdən yuxarı qiymətlə satılması) xəta törədilib.

Ziyafət Abbasov

Sovet dövründə olduqca populyar olan, çəkdiyi satirik-yumoristik süjetlər və qısametrajlı filmlərlə tamaşaçıların sevimlisi olan “Mozalan” satirik kinojurnalının rejissoru və ssenaristi Ziyafət Abbasov “Yeni Müsavat”ın əməkdaşına müsahibə verib. Hazırda 90 yaşlı olan sənətkar bütün ömrünü sənətə, yaradıcılığa həsr edib.

- Ziyafət bəy, necəsiniz? Uzun müddətdir ki, sizdən xəbər yoxdur...

- Belə də, qızım, yola verirəm. Rəhmətlik Əlibaba Məmmədov demişkən, 90 yaşlı adam necə olar?! Açığını desəm, yaradıcılıqla bağlı heç nəyə baxmıram. 25 ildən çoxdur ki, o işlərdən uzaq

düşmüşəm. Heç nə ilə maraqlanmıram. Nardaranda yaşayıram və müsahibələrdən qaçıram.

- Fikrinizcə, dövrümüzdə yenə də “Mozalan”ın çəkilməsinə ehtiyac varmı?

- Əlbəttə. “Mozalan” çəkilməsinin əsl vaxtı indidir. Çünki müasir dövrdə sərbəstlik var və mövzu çoxdur. Təəsüf ki, indi də “Mozalan” çəkən yoxdur.

- Evdə günləriniz necə keçir, sənət yoldaşlarınızdan arayan-axtaran varmı?

- Evdə heç nə ilə məşğul olmuram. Yatıram, dururam, yenə də eyni şeylər. Qızım, gəlinim gəlib yeməyimi bişirib gedirlər. Tək yaşayıram. Hə-

yat yoldaşımı 45 ildir ki, itirmişəm. Nəvələrim, nəticəm var. Sənət yoldaşlarımdan Rasim Balayevlə telefonla danışırıq. Bəzən də dostlarım zəng edib maraqlanırlar.

- Film çəkilişləri, yaradıcılıq üçün darıxmırsınız ki?

- Darıxmaqdan keçib, vaxtımı gözəliyəm... Gördüyümü daha görmüşəm də. Fəal işlədiyim günlər hərdən lent kimi gözümün önündən keçir. Amma nə etmək olar.

- Dövrümüzdə baş və rən prosesləri, xəbərləri iz-

lənirsinizmi?

Qeyd edək ki, Ziyafət Abbasov 1935-ci ildə Bakıda anadan olub. Burada 31 nömrəli orta məktəbi bitirib. Özünün dediyinə görə, hələ uşaqlıq illərindən incəsənətə böyük maraq göstərmiş. Elə bu maraq onu Mirzağa Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutu-

baş rejissor vəzifəsinə irəliləyib. 1974-cü ildən etibarən isə yaradıcılıq yolunu “Azərbaycanfilm” kinostudiyasında davam etdirib.

Z. Abbasovun televiziya dövründən rejissorlar Arif Babayev və Kamil Rüstəmbəyovla, görkəmli aktyor Həsənağa Turabovla yaxın dostluq münasibətləri olub.

1974-cü ildə Cəmil Əlibəyov Azərbaycan Radio və Televiziya Verilişləri Komitəsinin sədr müavini vəzifəsindən “Azərbaycanfilm”in direktoru

rib. “Abşeronda subtropik bitkilər” (Eldar Quliyevlə birgə) və “Lalə” qızlar ansamblı” sənədli filmlərinin ssenari müəllifi olub. 1974-1978-ci illərdə kinoaktyor şöbəsinə bədii rəhbər kimi də fəaliyyət göstərmiş.

Ziyafət Abbasovun adı xüsusilə “Mozalan” satirik kinojurnalı ilə assosiasiya olunur. 1982-1984-cü illərdə jurnalın bədii rəhbəri, 1984-1998-ci illərdə isə baş redaktoru olub. Bu müddətdə o, ictimai əhəmiyyət daşı-

“Mozalan” çəkilməsinin əsl vaxtı indidir" - 90 yaşlı rejissor

nun rejissorluq fakültəsinə yönləndirib. O, burada 1963-1968-ci illərdə məşhur opera müğənnisi, Xalq artisti Hüseynqulu Sarabskinin oğlu Rza Sarabskinin kursunda təhsil alıb. Eyni zamanda fəlsəfi-psixoloji üslubun ustası, tanınmış rejissor və pedaqog Mehdi Məmmədovun tədris etdiyi estetik fənnindən də faydalanıb.

İnstitutu bitirdikdən sonra 1968-ci ildə Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri-nin rejissoru kimi fəaliyyətə başlayıb. Bir müddət sonra

- “Mozalan”ın çəkilişlərindən danışardınız. Nələri xatırlayırsınız?

- Çətinidir, mənim üçün onlar keçmişdə qalıb. İndi tərk edədim canımın sağlam olma-

vəzifəsinə təyin edildikdən sonra Ziyafət Abbasovu da kinostudiyaya dəvət edib. Beləliklə, o, artıq doğma hesab etdiyi bu məkanda rəsmi fəaliyyətə başlayıb.

Onun yaradıcılıq irsi olduqca zəngindir - filmoqrafiyasında 130-dan çox film yer alır. “Azərbaycanfilm”də işlədiyi illərdə “Arvadım mənim, uşaqlarım mənim” kinoalmanaxına daxil olan “Bağçada rahat yer” novellasını, “Onun bəlalı sevgisi” bədii filmi, “Müqəddəs torpaq”, “Ümid qapısı”, “Gözəlliklər diyarı” kimi sənədli filmləri ərsəyə gətir-

yan, sosial problemlərə toxunan 40-a yaxın sənədli və bədii süjetin ərsəyə gəlməsinə rəhbərlik edib. “Mozalan” vasitəsilə gündəmi silkeləyən, insanları düşündürən və bəzən də problemlərin həllinə təkan verən filmlərə imza atıb. Eyni zamanda “Ailə” bədii filminin prodüserlərindən biri olub.

Ziyafət Abbasov 1994-cü ildə “Azərbaycanfilm” kinostudiyasının direktoru təyin edilib və 2001-ci ilə qədər bu vəzifədə çalışıb.

☐ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Xalq artisti kolbasa reklamına çəkilsinmi? - tanınmışların reaksiyası

Çəkildiyi kolbasa reklamı ilə müzakirələrə səbəb olan Xalq artisti Rasim Balayev “Real FM”ə müsahibə verib. Bu barədə danışan aktyor bütün dünya ulduzlarının reklamlarda rol aldığı bildirib.

“Deyir, Rasim Balayev nə günə qalıb ki, gedib kolbasa reklamına çəkilib. Reklamdır da bu. Neçə ildir çəkilmirəm. Kamera üçün darıxmışam, reklama çəkilişim. Kino çəkilmir, ortada normal iş yoxdur. Bədbəxt aparıcı var, deyir ki, Rasim Balayev yoxdur, ölüb. Kino var ki, orada çəkilmə? Ssenari, yaxşı rejissor olmasa, alınmaz. Bu, kollektiv sənətdir. Onsuz da mən də, sən də öləcəyik, ay bədbəxt! Düşük-düşük çıxıb danışmağa görə bu gündəyik”.

Sosial şəbəkələrdə və media müstəvisində iki fərqli mövqe formalaşmış: bir tərəf sənətkarın reklamda görünməsinə sənətə hörmətsizlik sayır, digər tərəf isə sənətkarın buna məcbur qaldığını və təqdir olunmalı olduğunu bildirir.

Dünyada necədir?

Qardaş Türkiyədən tutmuş

Şeyx Əbdül Mahmudov

Hollivuda qədər bir çox ölkələrdə tanınmış aktyorların reklam çarxlarında iştirakı kifayət qədər yayılmış praktikadır. Məsələn, Al Paçino, Robert De Niro, Morqan Friman kimi dünya şöhrətli aktyorlar qəhvə, avtomobil, saat, bank, hətta dərman reklamlarında çəkiliblər. Türkiyədə Haluk Bilginer, Kanan İmirzalıoğlu, Kıvanç Tatlıtuğ kimi sənət adamları tez-tez böyük reklam kampaniyalarının siması olurlar.

Bəs niyə Azərbaycanda bu məsələ birmənalı qarşılanmır?

Məsələ ondadır ki, Azərbaycan cəmiyyətində Xalq artisti adına xüsusi bir yük, simvo-

Elxan Cəfərov

lik status yükünlər. Rasim Balayev kimi sənət adamları bir çoxlarının gözündə yalnız monumental bədii obrazlarda görünməli, yüksək ideya daşıyan əsərlərlə assosiasiya olunmalıdır. Onun “Nəsimi” obrazı ilə yadda qalmış aktyor kimi kolbasa reklamında çəkilməsi bu simvolik auraya zidd qəbul edilir.

Amma bu mövqeyin özü də suallar doğurur: kino sənəyi durğun vəziyyətdədirsə, aktyor illərlə işsiz qalırsa, sadəcə, “simvol” olaraq yaşamaq mümkünmü? Digər tanınmış sənətkarlar, aktyorlar müəyyən məbləğ qarşılığında reklama çəkildilərmə? Onlar

Rasim Balayevi haqlı sayırmı?

Xalq artisti, tanınmış aktyor-rejissor Şeyx Əbdül Mahmudov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışmış. Şeyx Əbdül kolbasa reklamına çəkildiyi üçün həmkarını sərt şəkildə qınayıb: “Rasim Balayev kinonun hesabına çatdığı mərhələdən heç olmasa utanardı. Azərbaycan Kinematografıçılar İttifaqının sədridir, kinonun rəhbərlərindən biridir, lazım gələndə ölkə rəhbəri ilə görüşə o gedir. Bəs niyə bu kino üçün heç nə etmir? Axırda “Nəsimi”dən sonra gedib kolbasa reklamına çəkilib. Görün, indi kinomuz hansı səviyyəyə çatıb. Mən də onun davasını çəkərim ki, gəlin milli kinomuzu ayağa qaldıraq. Şəxsən mənim “Şah İsmayıl Xətai”, “Ağamehəməd Şah Qacar” və daha neçə-neçə ssenarim ortada qalıb. “Qapı bağlı” olduğu üçün gedirlər kolbasa reklamına çəkiliblər. Belə getsə, kolbasa reklamına çəkilməyə şükür edəcəklər - onları bundan da pis reklamlar gözləyəcək.

Sənətkarların reklama çəkilməsinə gəlinə, reklamların da səviyyəsi, səviyyəsi olmur. Əlbəttə ki, Türkiyədə də məşhur sənətkarlar reklamlarda çəkiliblər. Amma baxın, onlar özələrinə layiq olan reklamlarda çəkiliblər.

Mənə də reklama çəkilmək üçün təkliflər olub. Məsələn, bu günlərdə iki belə təklif almışdım - biri paltar, biri isə yemək reklamı idi. Dedim: gedin yeməyi satın, geyimi də ekranlara çıpaq çıxan qadınlara geyindirin. Bəli, mənim ehtiyacım çoxdur. Amma əgər normal ideologiyamıza, milli-mənəvi dəyərlərimizə uyğun reklam olarsa, çəkilərim. Bu gün bütün dünya reklam üzərində qurulub. Amma baxır kim, nə və hansı şəraitdə, hansı mövzuda reklama çəkilib”.

Əməkdar incəsənət xadimi, məşhur aktyor və rejissor Elxan Cəfərov isə deyib ki, bu məsələ çox şəxsi və spesifik məsələdir: “Burada aksiom yoxdur. Demək olmaz ki, bunu etmək olar və yaxud etmək olmaz. Təbii ki, dünyada belə təcrübələr var. Elə aktyorlarımız var ki, seriala çəkilib, eləsi də var ki, çəkilmir. Bədii filmə çəkilən aktyorlarımız serialda da, reklamda da görünür. Bu, yaradıcı insanların sosial dayanıqlı bir

qərarə gəlməyə, reklamların da səviyyəsi, səviyyəsi olmur. Əlbəttə ki, Türkiyədə də məşhur sənətkarlar reklamlarda çəkiliblər. Amma baxın, onlar özələrinə layiq olan reklamlarda çəkiliblər.

Mənə də reklama çəkilmək üçün təkliflər olub. Məsələn, bu günlərdə iki belə təklif almışdım - biri paltar, biri isə yemək reklamı idi. Dedim: gedin yeməyi satın, geyimi də ekranlara çıpaq çıxan qadınlara geyindirin. Bəli, mənim ehtiyacım çoxdur. Amma əgər normal ideologiyamıza, milli-mənəvi dəyərlərimizə uyğun reklam olarsa, çəkilərim. Bu gün bütün dünya reklam üzərində qurulub. Amma baxır kim, nə və hansı şəraitdə, hansı mövzuda reklama çəkilib”.

Əməkdar incəsənət xadimi, məşhur aktyor və rejissor Elxan Cəfərov isə deyib ki, bu məsələ çox şəxsi və spesifik məsələdir: “Burada aksiom yoxdur. Demək olmaz ki, bunu etmək olar və yaxud etmək olmaz. Təbii ki, dünyada belə təcrübələr var. Elə aktyorlarımız var ki, seriala çəkilib, eləsi də var ki, çəkilmir. Bədii filmə çəkilən aktyorlarımız serialda da, reklamda da görünür. Bu, yaradıcı insanların sosial dayanıqlı bir

mövqedə olmamalarından irəliləyən məsələlərdir. İndi, təbii ki, kimsə 5 manat artıq qazanmaq istəyirsə, burada qəbahətli heç nə yoxdur.

Əlbəttə, Rasim Balayevin kolbasa reklamına çəkilməsi şəxsən mənim üçün, bir tamaşaçı kimi, bir qədər dərtnarə qəbul etdiyim hal oldu. Bizim çoxsaylı sənətkarlarımız var ki, bəzən onları avtobusda, metroda görəndə insan bir anlıq tərəddüd edir. Düşünürsən ki, mənim qəhrəmanım mənim üçün əlçatmazdır, bir xülyadır - niyə adi insan kimi metroya, avtobusa minməlidir?”, - rejissor deyib.

“Bəs sizə reklama çəkilmək üçün təkliflər gəlibmi?” - sualına isə Elxan Cəfərov belə cavab verib: “Çox gənc yaşımda, yaxın bir dostun və tanışın xahişi ilə bir mobil operatorun reklamına çəkilmışdim. Amma ondan sonra çəkilməmişəm. Gələn təklifləri isə təkidlə rədd etmişəm və bildirmişəm ki, bir daha bu cür təkliflər olunmasın.

Şəxsən mən istəməzdim o cür reklamlarda çəkilmə. İstəyərdim ki, insanların düşüncəsində yaradıcı insanlara qarşı olan o miflik münasibəti qoruyub saxlayım”.

☐ **Xəlilə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan futbolunda ilk dəfə olaraq bir klub digər komandanın bütün futbolçu və məşqçi heyətini öz strukturuna qatıb. Söhbət “Qarabağ” futbol klubundan gedir.

Musavat.com-un əldə etdiyi məlumata görə, “Qarabağ” klubu “Səbail”in U-12 aşağı yaş qrupunun komandasını tam heyətlə - bütün oyunçular və məşqçilər daxil olmaqla - öz akademiyasına transfer edib. Artıq hər iki klub arasında rəsmi müqavilə də imzalanıb. Bu addım Azərbaycanın futbol tarixində nadir və önəmli hadisə kimi qiymətləndirilir.

Transferə dair rəsmi müqavilənin imzalanacağı bildirilir. Qeyd olunur ki, bu addım həm istedadlı futbolçular üçün yeni imkanlar yaradacaq, həm də “Qarabağ”ın aşağı yaş qrupu siyasətində yeni mərhələnin başlanğıcı olacaq. Bu hadisə, gənc futbolçuların peşəkar arenaya keçidində vahid sistemin formalaşdırılmasının mümkün olduğunu da ortaya qoyur.

Belə bir yenilik Azərbaycanda uşaq futbolunun, yekunda milli futbolun inkişafını nə dərəcədə stimullaşdırabilir? Ümumiyyətlə, ölkədə uşaq futbolunun inkişafı üçün hansı əngəllər var?

Futbolla yaxından maraqlanan, AĞ Partiya başqanının I müavini Əhəd Məmmədli “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bir çox maraqlı məqamlara toxundu: “Ümumiyyətlə, “Qarabağ” futbol klubunun uğuru həm də doğru idarəçiliklə bağlıdır. 2007-ci ildən başlayaraq Azərbaycan futboluna çoxlu pul gəldi. Hər oliqarx bir klub qurdu. Yəqin ki, “İnter”, “Bakı”, “Xəzər Lənkəran” kimi klublar quruldu. Amma uğurlu və davamlı olmadılar. Çünki bir çox yeni qurulan klubların idarəetməsi yanlış idi. Böyük yeyintilər var idi. Pullar hara xərclənir, bilinmirdi. Üstəlik, klub rəhbərlikləri qohumbazlıq, tayfabazlıq prinsipi üzərində formalaşmışdı. Klublar qeyri-peşəkarcasına idarə olunurdu. “Qarabağ” isə əksinə peşəkarlıq, təcrübə üstündə quruldu, inkişaf etdi. Maliyyə şəffaflığı var idi. Qohumbazlıq, yerlibazlıq yox idi. Odur ki, nəticə də oldu. İndi “Qarabağ” futbol klubu daha bir yeniliyə Azərbaycan futbolunda imza atdı. Uşaq futboluna “stavka” etdilər. Həm də yeniyetmə futbolçularımıza sahib çıxdılar. Dünyada o klublar güclüdür ki, bünövrələri, yaxşı futbol akademiyaları var. Məsələn “Barselona”, “Ayaks” kimi futbol klublarını göstərmək olar.

“Qarabağ”ın bu qərarını doğru və yerində verilmiş qərar hesab edirəm. Ümid edirəm ki, bu cür qərarlar təkcə “Qarabağ” futbol klubunun deyil, həm də Azərbaycan futbolunun inkişafı üçün təkan verəcək”.

infrastruktur yoxdur, nə Bakıda, nə də bölgələrdə. İstedadlı futbolçular Azərbaycanda bölgələrinə qayıdacaq. Amma nəinki bölgələrdə, heç Bakının özündə də futbolla məşğul olmaq üçün infrastruktur yoxdur. Təsəvvür edin ki, Bakı

olmamalı idi, rayon-rayon, kənd-kənd gəzməli idilər. Onlar isə nəinki bölgələrə, Bakının qəsəbələrinə getməyə də ərinirlər. Və biz Azərbaycanda futbolun inkişaf edəcəyini düşünürük. Yanılıq, özü də möhkəm yanılıq”.

Milli futbolumuzda ümidverici yenilik - “Qarabağ”ın o qərarı...

Ağdam klubunun bu addımı ölkə ictimaiyyəti tərəfindən alqışlanır; Azərbaycanda uşaq futbolunun inkişafı yenidən gündəmdə

Tanınmış idman yazarı Natiq Muxtarlı hesab edir ki, “Qarabağ”ın “Səbail”in U-12 komandasını akademiyasına transfer etməsi bir qrup uşağın gələcəyi baxımından müsbət addımdır, həm də Azərbaycan futbolunun faciəvi durumunun bariz göstəricisidir: ““Səbail” elitəni tərk etməklə, uşaq komandaları baxımsız qalıb. Bu nəyin göstəricisidir? Bu o deməkdir ki, “Səbail” sabun köpüyü, süni yaradılmış komandadır. Azərbaycan Premyer Liqasında çıxış edən klubların əksəriyyəti bu dərəcəyə çatmışdır. Onların infrastruktur, gələcək üçün planları yoxdur. Dövlət pul ayırıb, bir qrup “istedadlı dələduz” o vəsaiti mənimsəyib. İndi komanda elitəni tərk edir və məlum olur ki, uşaq komandalarını saxlamaq mümkün olmayacaq. Kimə lazımdır belə klublar? AFFA-nın əvvəlki rəhbərliyi çirkli vəsaiti bir mənbədən yumaq üçün süni klublar yaratmışdı.

“Qarabağ”ın “Səbail”in U-12 komandasına sahib çıxmaqla uşaq futbolunun inkişaf edəcəyini iddia etmək sadələşdirmədir. Bəs “Səbail”in digər uşaq komandalarının taleyi necə olacaq?

Azərbaycanda uşaq futbolunun inkişafı üçün heç bir

kinin ətrafındakı qəsəbələrinə - Yeni Güneşlidə, Əhmədliyə, Qaracuxurda, Mərdəkanda, Buzovnadada futbolla məşğul olmaq üçün heç bir şərait yoxdur.

İndi hər bir valideyn övladını futbolla məşğul olmaq üçün şəhər mərkəzinə aparmaq iqtidarında deyil. Deməli, futbol meydanları, məktəbləri uşaqlar üçün əlçatan olmalıdır. Onlar orta məktəbdən çıxıb futbol məktəblərinə özləri rahat şəkildə getməlidirlər. Futbolun kütləvilikə nail olmaq mümkündür. Kütləvilik olsa, istedadları da üzə çıxarmaq asan olacaq.

Hələ ki AFFA-nın indiki rəhbərliyi də bu yöndə heç bir addım atmır. Onlar uşaq futbolu ilə bağlı infrastruktur inkişaf etdirmək üçün araşdırma aparmır, yerlərdə vəziyyəti öyrənmirlər. Azərbaycan xalqının pulu Santuş və dəstəsinə xərclənir. AFFA rəhbərliyi də rahat kreslolarda oturub futbolumuzun faciəsindən zövq alır. Və biz də hər şeyi “Qarabağ”dan göz-ləyirik. Düşünürük ki, “Qarabağ” “Səbail”in küçəyə atdığı bir dəstə uşağa sahib çıxıbsa, deməli, futbolumuz inkişaf edəcək. Mümkün deyil. Belə idarəetmə ilə heç nə mümkün deyil. İndi AFFA rəhbərliyinin gecəsi-gündüzü

İdman mütəxəssisi Kənan Məstəliyev “Qarabağ” klubunun uşaq futboluna xüsusi diqqət yetirməsindən söz açdı: “Maraqlı və önəmli addımdır. Bu, həm də gələcək üçün olan heyətə sahib çıxmaq, həm də öz komandanın heyətini genişləndirmək, rəqabəti artırmaq deməkdir. Rəqabət olan yerdə isə həmişə inkişaf var. “Qarabağ” son illərdə uşaq futboluna xüsusi diqqət yetirməyə başlayıb. Akademiyaya quruluş, şərait yaxşılaşdırılıb, yaxşı, tanınmış və təcrübəli məşqçilər dəvət olunub. Əminliklə demək olar ki, bu klubda uşaq futbolu yaxşı səviyyəyə gələcək. Qeyd olunan addımı da bu qəbildən hesab etmək olar. 12 yaş strateji yaşdır, futbolçuların formalaşma prosesinin vacib nöqtələrindəndir. Bu yaşda rəqabətin artırılması vacibdir. Əlavə 12-15 uşağın gələcəyi həm də təcrübə mübadiləsinə kömək olacaq. “Səbail”də bir yerdə oynamış, bir-biriləri-ni yaxşı tanıyan, oyun üslublarına bələd olan futbolçulara yeni komandada rahat olacaq. Düşünürəm ki, “Qarabağ”ın bu addımı digər komandalarımıza nümunə rolunu oynaya bilər”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Kim gəlir, kim gedir? - transfer mövsümünün yenilikləri

Azərbaycan Premyer Liqası klubları yeni mövsüm üçün transfer çalışmalarına başlayıb.

Futbolpress.az klubların transferlərini təqdim edir...

“Qarabağ”

Gələnlər: Dani Bolt (“Torrense”, Portuqaliya)

Gedənlər: Yassin Benzia, Patrik Andrade, Marko Veşović, İsmayıl İbrahimli

Müqavilə müddətini artırırlar:

“Zirə”

Gələnlər: Brahim Konate (“Şamaxı”), Yeqor Boqomolski (“Neftçi”), İsmayıl İbrahimli

Gedənlər: Rüstəm Əhmədov (“Qarabağ”a qayıdıb), Pyer Zebli, Məqsəd İsayev

Müqavilə müddətini artırırlar: Ruan Renato, Anar Nəzirov, Hacıağa Hacı

“Araz-Naxçıvan”

Gələnlər: Bar Kohen (“Makkabi”, İsrail)

Gedənlər: Vadim Abdullayev

Müqavilə müddətini artırırlar: Elmar Baxşiyev (baş məşqçi), Qara Qarayev, Slavik Alxasov, İsmayıl Paro, Əmər Buludov, Kristian Avram, Tərlan Əhmədli, Ürfan Abbasov, Bəxtiyar Həsənzadə, Ülvü İsgəndərov, Vanderson Melo

“Turan Tovuz”

Gələnlər:

Gedənlər: İvan Konovalov, Alexandro Serrano, Kauan Martins de Paula, Elton Turabov, Kristian da Silva, İsmayıl Zülfiqarlı, Araz Qadiri, Anton Kraqovski, Sadiq Quliyev

Müqavilə müddətini artırırlar:

“Sabah”

Gələnlər: Rüstəm Samiullin (“Neftçi”, icarədən qayıdıb), Fəxr Məmmədli (“Şamaxı”, icarədən qayıdıb)

Gedənlər: Şakir Seyidov

Müqavilə müddətini artırırlar:

“Neftçi”

Gələnlər: Sessi D Almeyda (“Apollon”, Kipr)

Gedənlər: Yeqor Boqomolski, Azər Əliyev, Azər Salahlı, Yuri Matias, Rəhman Hacıyev, Höcət Haqverdi, Rüstəm Samiullin (“Sabah”, icarə müddəti bitib), Rafael Quzzo, Robert Bauer

Müqavilə müddətini artırırlar:

“Şamaxı”

Gələnlər: Emil Süleymanov (“Qəbələ”, icarə), Oruc Məmmədov (“Səbail”), Həbib İsmayilov (“Neftçi”)

Gedənlər: Brahim Konate (“Zirə”), Leroy Mikels, Vasili Bakic, Vasili Radenovic, Maykl Tuik, Fəxr Məmmədli (“Sabah”, icarə müddəti bitib) Murad Vəliyev, Cəlal Hüseynov (icarə müddəti bitib)

Müqavilə müddətini artırırlar: Alfons Msanqa, Abdulla Seydəhmədov, Rikardo Fernandes.

“Milan”, “Napoli” və “Roma” eyni forvardla maraqlanır

İtaliya çempionatının 3 təmsilçisi “Əl-Nəsr”in hücumçusu Con Duranla maraqlanır.

Apasport.az “Tuttomercatoweb”ə istinadla xəbər verir ki, “Milan”, “Napoli” və “Roma” futbolçunu transfer etmək niyyətindədir.

21 yaşlı kolumbiyalı “Ər-Riyad”dan “Əl-Nəsr”ə 77 milyon avroya transfer olunub. Lakin gənc forvard yeni şəraitə uyğunlaşa bilmir və tezliklə Avropaya qayıtmaq istəyir.

Con Duran “Əl Nəsr”in heyətində 18 oyunda 12 qol vurub. Qeyd edək ki, Premyer Liqa klubları da “Aston Villa”nın keçmiş oyunçusunu transfer etməkdə maraqlıdır.

Şeşko uğrunda mübarizə: “Arsenal” bir addım öndə

“Arsenal” “Leypsiq”in şərafətini qoruyan Benjamin Şeşko ilə prinsipial razılıq əldə edib.

Apasport.az xəbər verir ki, bu barədə “Sport Bild” nəşri məlumat yayıb.

Bu mövsüm göstərdiyi oyuna görə diqqətləri özünə çəkən sloveniyalı hücumçu ilə maraqlanan klubların arasında “topçular” da var.

Almaniya təmsilçisi forvard üçün 68- 86 milyon arasında təklifləri dəyərləndirəcək.

Oyunçu ilə əldə olunan şifahi razılığa baxmayaraq, London təmsilçisi Bundesliqa klubuna hələ də rəsmi təklif göndərməyib.

Qeyd edək ki, Şeşko 2023-cü ilin yayında 24 milyon avro qarşılığında “Zalsburq”dan “Leypsiq”ə keçib. Sloveniya millisinin üzvü komandası ilə çıxdığı 87 matçda 39 qol və 8 məhsuldar ötürmə ilə yadda qalıb.

MUSAVAT

Son səhifə

N 104 (8714) 19 iyun 2025

Çində şirkət işçilərinə qaribə cərimələr: güzgüyə baxmaq və iş masasında yemek olmaz

Çində "Man Wah Holdings Ltd" mebel şirkətinin rəhbərlərindən biri əməkdaşlar üçün çox qaribə davranış qaydaları elan edib. Bu qərarlar sosial şəbəkələrdə qızğın mübahisələrə səbəb olub.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə "South China Morning Post" nəşri məlumat yayıb.

Məlumatla görə, şirkət iş yerində qəlyanaltı etməyi qadağan edib və buna görə vəzifəsindən asılı olaraq 500-dən 2 000 yuana qədər (təxminən 119 manatdan 477 manata qədər) cərimələr tətbiq olunub. Əməkdaşlara iş vaxtı güzgüyə baxmaq da qadağan edilib və onları iş saatından artıq işləməyə məcbur ediblər.

Bundan əlavə, əgər əməkdaş üç dəfədən artıq iş masasında olmazsa, onun aylıq maaşından 2 000 yuan kəsilir. Daxili sənədlərdə o da qeyd olunub ki, əməkdaş iş masasını 10 dəqiqədən artıq müddətə tərk edərsə, kompüterini söndürülmüş və stulu yerinə itəlməmiş olmalıdır. Əks halda, əməkdaşa cərimə tətbiq ediləcək. Şirkət həmçinin iş növbəsindən sonra kompüterlərin söndürülməməsinə görə də cərimələr nəzərdə tutub.

Şirkət rəhbərlərindən biri bu qərarlarla bağlı açıqlama verib:

"İşinə səhlənkər yanaşanlar cərimə ödəyəcəklər. Mən isə bu pulları heç qədən işləyən əməkdaşlara qırmızı zarflarda mükafat kimi təqdim edəcəyəm".

Arıqlamaq üçün səhər yeməyinin əsas komponentləri: bir fincan qəhvə və...

Arıqlamaq istəyən insanlar üçün səhər yeməyi düzgün planlaşdırılsa, artıq çəkiddən qurtulmaq daha asan ola bilər. Bu barədə rusiyalı diyetoloq Yuliya Çexonina danışır. Mütəxəssis bildirib ki, səhər yeməyi gün ərzində enerji balansını tənzimləyir, həddindən artıq yeməyin qarşısını alır və maddələr mübadiləsini sürətləndirir.

"Səhər acqarına bir stəkan su içmək mədə fəaliyyətini aktivləşdirir, bu da həzm prosesinə müsbət təsir göstərir. Bundan əlavə, səhər içilən kofe qan damarlarına faydalı təsir edir və bədənə enerji verir və bədənə enerji verir", - deyə Çexonina qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, səhər yeməyi yuxudan oyandıqdan ən gec yarım saat sonra qəbul edilməlidir. Bu zaman menyuda mütləq zülalla zəngin qidalar - yumurta, kəsmik və ya yoğurt yer almalıdır. Diyetoloq siyahıları (yarmaları) şəkərlə deyil, təbii alternativlərlə - giləmeyvə

və ya quru meyvələrlə şirənləşdirməyi tövsiyə edib.

Mütəxəssisin fikrincə, bu sadə qaydalara əməl etməklə səhər yeməyi bədənə formada və sağlam saxlamaq, arıqlamaq istəyənlər üçün mühüm vasitəyə çevrilə bilər.

2025-ci ildə dünyanın yaşayış üçün ən əlverişli şəhərlərinin adı açıqlandı

Danimarkanın paytaxtı Kopenhagen yaşayış üçün dünyanın ən rahat şəhərləri reytingində birinci yeri tutub. Son üç il ərzində bu reytingdə ardıcıl olaraq lider Vyana olub. Böyük Britaniyanın "Economist Intelligence Unit" (EIU) analitik mərkəzinin 2025-ci il üzrə illik reytinginə 173 şəhər daxildir. Siyahı səhiyyə, təhsil, infrastruktur və ətraf mühitə daxil olmaqla bir neçə amil əsasında tərtib edilir. Kopenhagen sabitlik, təhsil və infrastruktur baxımından yüksək bal toplayıb. Vyana ikinci yeri Sürixdə bölüşüb. İlk onluqda həmçinin Melburn, Cenevrə, Sidney, Osaka, Oklend, Adelaida və Vankuver yer alıb.

Üç ildən sonra reytingdə ikinci yerdə qərarlaşan Vyana bir neçə insident səbəbindən mövqeyini itirib. Xüsusilə ötən il Teylor Sviftin konsertində bomba təhlükəsi səbəbi ilə şəhərin sabitlik göstəricisi xeyli aşağı düşüb.

Reytingin son sıralarında il ərzində ciddi dəyişiklik olmayıb. Dəməşq yaşayış üçün ən əlverişli şəhər olaraq qalır. Həmçinin siyahının sonunda Dekkə, Tripoli, Keraçi və Əlcəzair qərarlaşıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dış minası bədəninizdəki ən sərt şeydir.
- * Burnunuzla baş barmağınız eyni boydadır.
- * Dışləriniz doğumunuzdan 6 ay əvvəl meydana gəlməyə başlayır.
- * Bədəninizin 30 dəqiqədə itirdiyi istiliklə iki litr suyu qaynada bilərsiniz.
- * Hər bir ayağınızda təxminən bir trilyon bakteriya var.
- * Ortalama bir yuxu 2-3 saniyə davam edir.
- * Yeməyin ağızınızdan mədənzə çatması yeddi saniyə davam edir.
- * Mədə turşunuz bir ülgücü əridə biləcək gücdədir.
- * Bir cüt ayaqda 250 000 tər vəzisi var.
- * Ayaq baş barmağınızda iki sümük olması qarşılıq digər dörd barmağınızda üç sümük var.
- * Ortalama bir qadın ortalama bir adamdan 12,5 sm qısadır.
- * Vineqred salatı hazırlayarkən bir xörək qaşığı südə 1 çay qaşığı şəkər tozu qatıb, salata töksəniz, o daha dadlı alınar.
- * Salat üçün kartof bişirərkən onun suyuna bir çay qaşığı sirkə tökün. Bu zaman kartoflar həm rəngini dəyişməyəcək, həm də əzilməyəcək.
- * Qoyun ətinin iyi gəlməməsi üçün onu xırda sarımsaqlar doğranmış süddə 1 saat saxlayın.
- * Salatın içərisinə tökəcəyiniz almalardan qaralmaması üçün onları doqradıqdan sonra yarım saat duzlu suda saxlayıb, sonra yuyun.
- * Çini qabları isti su ilə yumaq olmaz. Bu zaman onların rəngi tez solacaq.
- * Gümüş qaşıqların və ya çəngəllərin daha yaxşı parıltılması üçün onları diş pastası və nəşəatir spirtli qatılmış su ilə yuyun.

Yuxuda tənəffüsün qısamüddətli dayanması: alimlər isti havanın təhlükəsini açıqladılar

Qlobal istiləşmə obstruktiv yuxu apnesi hallarının əhəmiyyətli dərəcədə artmasına səbəb ola bilər ki, bu da diabet və ürək xəstəliklərinə gətirib çıxara bilər. Beynəlxalq alimlər qrupunun bununla bağlı araşdırmasının nəticələri "Nature Communications" (NatCom) jurnalında dərc olunub. Araşdırmada 41 ölkədən 116 min könüllü iştirak edib. İştirakçılar FDA (ABŞ Qida Məhsulları və Dərman Vasitələrinin Keyfiyyətinə Nəzarət İdarəsi) tərəfindən sertifikatlaşdırılmış tibbi sensorlardan istifadə ediblər və bu sensorlar yuxu parametrlərinin qeydə alınması üçün döşəklərin altına yerləşdirilib. 62 milyondan çox gecə ilə bağlı məlumatların təhlili göstərib ki, isti günlərdə apne riski 45% artır.

Alimlər hesablayıblar ki, 27 °C-dən yuxarı temperaturda yuxu apnesinin inkişaf ehtimalı növbəti gecə - təxminən 6 °C temperaturu sərin hava ilə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə artır. Avropa ölkələrində və artıq çəkili insanlar arasında xüsusilə nəzərəçarpan effekt müşahidə olunub.

Obstruktiv yuxu apnesi - yuxu zamanı tənəffüsün qısamüddətli dayanması halıdır ki, bu da onun strukturunu pozur və ciddi sağlamlıq nəticələrinə səbəb ola bilər. Onların arasında diabet, hipertoniya və yol-nəqliyyat hadisələri riskinin artması var.

Müəlliflərin fikrincə, iqlim sabitliyinin qorunub saxlanması yuxu pozğunluqlarının və əlaqəli xəstəliklərin qarşısının alınması üçün effektiv tədbirlərdən biri ola bilər.

Alimlər hesablayıblar ki, əgər global temperatur sənayedən əvvəlki səviyyələrlə (1850-1900-cü illər) müqayisədə 1,8 °C və ya daha çox artarsa, o zaman 2100-cü ilə qədər obstruktiv yuxu apnesinin yayılması 1,2-3 dəfə artacaq.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.